

TURİZM VE TURİST KAVRAMI

Turizm: Turizm kelimesi ilk olarak Latince “tornus” kelimesinden türemiştir. Bireylerin kendi eksenini etrafında dönmesi anlamına gelen bu ifadenin İngilizce’deki tourism ve tour kelimelerinin kökenine de kaynak olduğu görülebilir. Tour; bireyin herhangi bir kişisel nedenden dolayı yaşadığı ortamdan başka bir coğrafi ortama doğru yer değiştirme hareketidir. İlk turizm tanımı 1905 yılında ortaya atılmıştır. Guyer-Feuler’e göre turizm; gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanata özgü güzellikleri tanıma isteğine, doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve ekonominin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hâle gelmelerinin bir sonucu olarak ülkelerin birbirlerine yakınlaşmasını sağlayan modern çağa özgü bir olaydır.

Turist: Turist kelimesinin ortaya çıkışı 12. yüzyılın başlarına kadar dayanmaktadır. Ogilvy’e göre turist; yaşadığı çevreden uzak bir yere geçici olarak 1 yıldan az kalma şartıyla giden ve daha önce kazandığı parayı orada harcayan kimsedir. Türk Dil Kurumuna göre; dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla geziye çıkan, seyyah, gezgin ve gezmen diye ifade edilen kimselere turist denmektedir. Turizmin Boyutları: Dünya literatüründe turizm kavramı üzerine ortak bir tanım bulunmasa da boyutları konusunda fikir birliği söz konusudur. Bu boyutlar; seyahat ve konaklama olarak 2’ye ayrılır.

TURİZMİN FONKSİYONLARI

Turizmin Ekonomik Fonksiyonları: Ekonomik olarak turizm; ülkenin mal veya hizmet aracılığıyla belirli bir bedel karşılığında insanların çeşitli amaçla yaptıkları seyahatlerinden gelir etmesidir.

Turizmin Kültürel Fonksiyonları: Turizm toplumlar arası kültürel etkileşimi artıran belki de en önemli olgudur. Bireyler turizm aracılığı ile seyahat ettikleri yere bilgilerini, gördüklerini, yaşadıklarını, hissettiklerini de götürürler. Güçlü ve çok geniş bir iletişim ortamı oluştururlar. Bu bakımdan turizm, kültürler arası etkileşime aracılık eden ve etkileşim sayesinde uluslararası kültürel iş birliğini geliştiren önemli bir araçtır.

Turizmin Sosyal Fonksiyonları: Sosyal olarak turizm, farklı sosyokültürel özelliklere sahip toplumların seyahatler aracılığıyla birleriyle ilişkiler kurmasına, farklı bilgi, görgü, gelenek ve kültür düzeyleri arasındaki etkileşime ve etkileşimin sonucu olarak da sosyal yapının gelenek, görenek ve ahlak kalıplarının değişmesine yol açan bir kavramdır.

Turizmin Politik Fonksiyonları: Politik olarak turizm, bireylerin birbirini tanıması ile karşılıklı anlayış oluşturmaya, iş birliği ortamının doğmasına, farklı alanlarda etkileşimin artmasına, uluslararası turizmin siyasal ilişkileri etkilemesinin yanı sıra siyasal sistemler ve olaylar vasıtasıyla da turizm hareketini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmesine yol açan kavramdır.

Turizmin Sağlık Fonksiyonları: Sağlık açısından turizm, bireylerin hasta olmamak, sağlıklarını korumak veya yakalandıkları hastalıklarına çare bulmak adına başka yerlere seyahatler yapmasıdır. Dinlenmek amaçlı seyahatleri de buna eklersek tedavi olmak amaçlı yapılan seyahatler turizmin sağlık açısından ne kadar önem arz ettiğini ortaya koymaktadır.

TURİZMİN GELİŞİM UNSURLARI

Boş Zaman Artışı: İş yaşamının yanı sıra yaşamı devam ettirmek için zorunlu olan uyku, beslenme, kişisel bakım ve sorumluluklardan geriye kalan özgürce kullandığımız zaman dilimine boş zaman nedir.

Teknolojik Gelişmeler: 1900’lü yıllarla birlikte ulaşım teknolojisindeki hızlı ilerlemenin turizmin gelişimi üzerinde ciddi bir etkisi olmuştur.

Kentleşme ve Nüfus Artışı: Sanayi Devrimi’nden önce insanlar kasaba ve köy tarzı doğanın içinde müstakil evlerinde doğayla ve bol oksijenler yaşıyorlardı. Sanayi Devrimi’nden sonra kentleşme faaliyetleri hızla ilerlemiş ve fabrika ve sanayi kuruluşları artık insanların yaşam alanlarında yer almaya başlamıştır.

İnsan Hakları Gelişimi: Bir turizm faaliyeti olarak insan hakları sosyal güvenlik, ücretli tatil hakkı ve seyahat özgürlüğü olarak 3’e ayrılır.

Gelir Düzeyi Artışı: Turizm faaliyeti doğrudan gelirle alakalı bir durumdur. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Sanayi Devrimi sonrası birçok iş kolu ve imkânı ortaya çıkmış ve gelirlerin artmasıyla da insanların alım gücünde artışlar meydana gelmiştir.

Kültür ve Eğitim Seviyesi Artışı: Eğitim amacıyla yapılan seyahatler turizme ciddi katkı sağlamaktadırlar. Özellikle dil öğrenmek veya iyi eğitim almak adına ABD ve İngiltere’ye giden insanlar sayesinde bu ülkelerin ciddi bir gelir elde ettiği görülebilir.

TURİZMİN SEKTÖREL SORUNLARI

Tanıtım ve pazarlama eksikliği, altyapı eksikliği, imaj eksikliği, çevre kirliliği, ulaşım sorunları başlıkları hâlinde incelenmektedir.

Tanıtım ve pazarlama eksikliği: Tanıtım ve pazarlamanın içerisinde politika, kaynak yetersizliği ve özerk yapının olmayışı gibi 3 önemli unsur ön plana çıkmaktadır. Bu unsurlardan biri bile eksik olsa turizm sektörü olumsuz etkilenecektir. Turizm tanıtımı amacıyla ülkenin ayırdığı fon ve kaynaklar yetersiz ise, ülkenin turizm ile alakalı ilgili kurumunun ekonomik ve idari olarak özerk ekonomik bir yapısı yoksa ve politika olarak mevcut iktidar turizme yeterince ilgi göstermiyorsa turizm tanıtımında eksiklikler meydana gelecektir. Bu da turizm sektörünün bundan olumsuz etkilenmesine neden olacaktır.

Altyapı eksikliği: Turistlik merkezlerde, özellikle turizmin yoğun yaşandığı aylarda mevcut yerel nüfusun çok daha fazlası bu bölgeye gelebilmektedir. Hayatın normal akışındaki yaşayan bireylerden çok daha fazlası bölgeye geldiğinde ulaşım, kanalizasyon, sağlık vb. altyapı unsurlarının kalitesi önem kazanmaktadır. Artan nüfusa cevap verebilecek düzeyde altyapıya sahip değilseniz bundan hem yerel hak hem de turistler olumsuz etkilenecektir.

İmaj Yetersizliği: Ülkenin var olan turizm potansiyelini ortaya çıkarması için imaj kavramını iyi yönetmesi gerekir. Ülkesel imaj; bir ülkenin diğer ülke vatandaşları üzerinde bıraktığı anlayış ve izlenimlerdir. Ekonomik, politik, toplumsal ve dinsel kavramlar etkilediği gibi sağlık, güvenlik, terör, kültürel ve sosyolojik yapı da ülke imajını etkileyebilir. Bunların yanı sıra fiyat politikasındaki pahalılık, ülke insanının turistlere karşı bakış açısı, trafik gibi unsurlardaki eksiklikler ülke imajını kötü etkileyebilmekte ve turizm faaliyetine zarar verebilmektedir. Çünkü bireyler gitmeyi düşündüğü yer ile alakalı olarak yazılı ve görsel medyadan, internetten veya o ülkeye gitmiş yakın çevresinden fikir almaktadır. Deneyimleri sonucu tatmin olmamış bir müşterinin yapacağı olumsuz yorumlar yüzünden bireyler turist olarak o bölgeye gelmekten vazgeçebileceklerdir.

İmaj Yetersizliği: Turizm faaliyetleri ile çevre faktörleri iç içe geçmiş, birbirinden ayrılmaz iki unsurdur. Turizm kavramının ana konusu çevredir. Hangi tür turizm olursa olsun çevresel faktörler önemli bir yer tutar. Modern yaşamın izlerinden uzak, doğal güzelliklerinin kaybetmemiş yerler turizm faaliyetinde daha fazla rağbet görmektedir. Bu yüzden çevresel güzellikler korunmalıdır.

ULUSLARARASI TURİZM KURULUŞLARI

Dünyada uluslararası turizm alanında varlığını sürdüren, bunu yaparken de herhangi bir kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Ticari amacı olmayan bu kurum ve kuruluşlar bir yandan alanda faaliyet gösteren işletmelerin daha etkin iş birliğinde bulunmasına sağlarken diğer taraftan turizm sektörünün gelişmesi ve iyileşmesine de önemli katkılar sağlamaktadır.

Dünya Turizm Örgütü: Turizm örgütleri arasında en önemlisidir. Dünya Turizm Örgütü (United Nations World Tourism Organization) Birleşmiş Milletler tarafından “turizmi geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla” 1975 yılında kurulmuştur. Merkezi İspanya’nın Madrid şehrinde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü olarak da anılan kurumun kısa adı UNWTO ‘dur.

Uluslararası Turizm Birliği: Kısa adı AIT olan uluslararası turizm birliği örgütü, turing kulüpleri ve otomobil kurumlarının üye olduğu uluslararası bir federasyondur. 2004 yılında birleşme kararı almış iki uluslararası örgüttür (AIT-FIA). 84 ülkede, 122 üye kulüp ve 330 milyonluk temsil genişliğine sahiptir.

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi: Kısa adı WTTC olan Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (The World Travel and Tourism Council), dünya genelinde önde gelen 100 işletmenin üst yönetimleri arasında iletişim ve iş birliği sağlamak amacıyla 1990 yılında kurulmuştur. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi’ne yalnızca özel sektör temsilcileri üye olabilmektedir. Kuruluşun başlıca amacı; turizm ve seyahat sektörlerinin ekonomik etkileri konusunda farkındalık oluşturmak ve bu alanda sürdürülebilir gelişmenin sağlanabilmesi için kamu yönetimleri nezdinde girişimlerde bulunmak yer almaktadır.

Uluslararası Otel ve Restoranlar Birliği: 1921 yılında farklı kıtalardan otelciler bir araya gelerek Uluslararası Otelciler İttifakı’nı (International Hotel Alliance – IHA) oluşturmuşlardır. 1947 yılında ismi Uluslararası Otel Birliği olarak değişmiştir. 1997 yılında içerisine restoranları da almaya başlayan birlik ismini Uluslararası Otel ve Restoranlar Birliği olarak değiştirmiştir. 1949 yılında merkezini Paris’e taşıyan birlik, 1997 yılının Kasım ayından itibaren restoranları da birliklerine kabul etmeye başlamıştır. Böylece isimleri Uluslararası Oteller Birliği ve Restoranlar Birliği olarak değişmiştir (IH&RA).

5.5. Dünya Turist Rehberlikleri Federasyonu: Dünya Turist Rehberleri Birlikleri Federasyonu (The World Federation of Tourist Guide Associations, WFTGA), 1985 yılında kurulmuştur. Federasyona bağlı birliklere üye olan turist rehberi sayısı 88.000 civarındadır.

KİŞİ SAYISINA GÖRE TURİZM ÇEŞİTLERİ

Bireysel Turizm

Bireysel turizm, turistik amaçla seyahat edenlerin bu eylemlerini tek başına gerçekleştirmesinden doğan aktivitedir. Bireyler bunu, merak, eğitim, sağlık, spor, macera vb. birçok farklı sebepten dolayı yapabilir.

Kitle Turizmi

Kitle; çok sayıda insanın belirli özelliklerinden dolayı oluşturdukları bütündür. Bu tanımdan yola çıkarsak bireylerin çok büyük kitleler hâlinde turizm aktivitesine katılmasına kitle turizmi denir. 1950'li yıllarla birlikte ortaya çıkan bu kavram günümüzde turizm hareketleri içerisinde önemli yer tutmaktadır.

Grup Turizmi

Bu turizm çeşidinde farklı farklı toplumsal grupların birlikte turizm aktivitesine katılması söz konusudur. Kitle turizminden en önemli farkı 11-16 kişi sayısı ile sınırlı olması ve devamlılık göstermemesidir. Ağırlıklı olarak toplumdaki dernek, vakıf, kulüp vb. üyelikleri olanlar veya iş grupları tarafından tercih edilen turizm çeşididir.

ZİYARET EDİLEN YERE GÖRE TURİZM ÇEŞİTLERİ

İç Turizm

Ülkenin vatandaşlarının kendi sınırları içerisinde turizm faaliyetine katılmalarına "iç turizm" bir başka deyişle de ulusal turizm denmektedir. İç turizm; pasaport, vize, yabancı dil bilgisi ve döviz gibi unsurlara ihtiyaç duymaz. İç turizmin yangın oluşu ülke vatandaşında turizm bilincinin gelişmesine olumlu katkılar sağlayacaktır. Bu olumlu katkıyla birlikte bireyler turist psikolojisini daha iyi kavrayabilecek ve turizmin önemi konusunda bilinçlenecektir. Bu bilinç sayesinde kendi bölgesine gelen diğer turistlere karşı olumlu davranışlar sergileyecektir. Sonuç olarak bu döngü sayesinde iç turizm hareketliliği kaliteli bir şekilde artarak devam edecektir.

Dış Turizm

Ülke vatandaşlarının yurt dışına çıkması veya yurt dışındaki bireylerin bir ülkeyi ziyaretine dış turizm, diğer tabiri ile de uluslararası turizm denmektedir. İç turizmden farklı olarak gidilen ülkeye göre; vize, döviz, pasaport, yabancı dil bilgisi gibi bazı prosedürleri bulunmaktadır. Vize; yabancı bir ülkeye seyahat etmeden önce o ülkenin resmî makamlarından alınan izindir. Gideceğiniz ülke sizin başvurunuzu amacınıza göre değerlendirir ve uygun olup olmadığına karar verir. Pasaport; yurt dışında geçerli olan kimlik belgesi yerine kullanılan belgedir. Vize başvurusu olumlu sonuçlananların vizesi pasaportuna işlenmektedir.

KATILANLARIN AMAÇLARINA GÖRE TURİZM ÇEŞİTLERİ

Kongre Turizmi

Gerek alanında uzman bilim insanları gerekse o alan veya alanlarla alakalı merakı, ilgisi, bilgisi olan çeşitli ülkelerden birçok farklı insanın bir araya gelerek fikirlerini paylaştıkları yaptıkları genelde 3-5 günlük süreyi kapsayan bilimsel toplantılardır. Bu organizasyona katılanların bir araya gelme sürecinde meydana gelen seyahat, gezi, alışveriş ve konaklama faaliyetlerinin tümüne kongre turizmi denmektedir. Düzenlenen bu toplantıların ödül dağıtmak amacıyla yapılmasına ise incentive (ödül turizmi) denilmektedir.

Sağlık ve Termal Turizmi

Bireylerin, sağlığın korunmasına yönelik önleyici, tedavi edici, rehabilite edici veya destekleyici sağlık hizmetlerine sahip olmak adına yapmış oldukları seyahatlerin oluşturduğu ilişkiler bütününe sağlık turizmi denir.

Kış Sporları Turizmi

Genellikle kayak merkezlerinde yapılan, sportif ve rekreatif olarak tercih edilebilen; kayak snowboard, kızak, snow tubing vb. etkinliklere katılmak için yapılan seyahatlerdir. Kayak merkezlerinin çoğunluğu doğal yapıdadır.

Yayla Turizmi

Tatillerini şehrin karmaşasından ve kirli havasından uzak, temiz ve bol oksijenin olduğu doğal ortamda geçirmek isteyenlerin yaylalara yaptığı ziyarete yayla turizmi denir. Özellikle Türkiye gibi hem kültürel olarak yayla yaşantısına yakın hem de coğrafi yapısı olarak birçok yaylası olması bakımında buna müsait ülkelerde iç turizmde önemli bir yer tutar.

Mağara Turizmi

Mağara ziyaretleri 17. yüzyılın Avrupa'sında ibadet amaçlı başlamış ve daha sonra 1980'li yıllarda bağımsız seyahat etmek isteyen, macera arayan yeni bir kitlenin ortaya çıkmasıyla turistik amaçlı ziyaretlere dönüşerek turizm çeşidi hâlini almıştır.

Akarsu-Rafting Turizmi

Doğal yapılar olan akarsular farklı amaçlar için turizm faaliyetinde sık olarak kullanılan alanlardır. Nehir, dere, ırmak, çay vb. faaliyetlerde akarsu turizminin içerisinde değerlendirilir. En çok tercih edilen amaçları arasında rafting, kano, nehir kayağı gibi su sporları yer almaktadır.

Av Turizmi

Ülkedeki av hayvanları ve yaban hayatı kaynaklarının yerli ve yabancı avcılıkla uğraşan bireylere açılması ve avcılarında ülkenin resmî kurumlarının koyduğu kuralları ve kısıtlamaları dikkate alarak belirli dönemlerde yaptıkları turizm aktivitelerine av turizmi denir.

Golf Turizmi

Golf sporuyla uğraşan bireylerin değişik iklim ve doğa koşullarında golf oynama isteği amacıyla yaptıkları seyahatler bir turizm faaliyeti olarak golf turizminin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İnanç Turizmi

Orta Çağ'da hemen hemen bütün dinlerin rehberleri, dinî kurallar arasında inananlarına kutsal şehirlerin ziyaretlerini de emrederlerken, yalnız dinî bir borç yüklememiş, aynı zamanda ekonomik bir hareket de oluşturmuşlardır.

Dağcılık Turizmi

Dağcılık sporu gerek sportif amaçla olsun gerekse rekreatif (boş zaman aktivitesi) etkinlik amaçlı olsun turizm içerisinde yer almaktadır. Bireylerin bu etkinlikleri yapabilmek adına yaptıkları seyahatlere dağcılık turizmi denir.

Kuş Gözlemciliği Turizmi

Bu turizm aktivitesini yerine getirmek için uyulması gereken kurallar vardır. Bu kuralların kuşları doğal ortamında onları huzursuz etmeyecek şekilde gözlemlemek, yuvalarına girmek ve onlara dokunmamak yer alır.

Hava Sporları Turizmi

Hava sporları turizmi bireylerin çeşitli araçlar kullanarak yerçekimine meydan okuması ve gökyüzünde hareket edebilmesi aktivitesini gerçekleştirmek amacıyla yaptıkları seyahatlerdir.

İpekyolu Turizmi

Çin'den başlayan ve Anadolu'dan Avrupa'ya kadar uzanan ticaret yoludur.

Deniz Turizmi

Deniz turizmi insanların yaşam alanında uzak yerlerdeki deniz çevrelerine düzenledikleri seyahatler ve deniz aracılığı ile yaptıkları aktiviteleri kapsamaktadır. Denizle alakalı yapılacak çok çeşitli aktivite olmasında dolayı çeşitliliği geniştir.

KATILANLARIN GELİR DURUMLARINA GÖRE TURİZM ÇEŞİTLERİ

Sosyal Turizm

Sosyal turizm; düşük gelir grubuna sahip bireylerin, özel teşviklerle ve birtakım promosyonlarla turizm etkinliklerine katılmalarının sağlanmasından doğan turizm çeşididir. 1936 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ücretli izin kavramı üzerindeki çalışmalara sosyal turizmin gelişmesini sağlamıştır. Ekonomik olarak düşük fiyat, kâr amacı güdülmemesi ve toplu tüketim şeklinde olması sosyal turizmin temel özelliklerindedir. Dünyada bu özellikleri yerine getirmek için birçok meslek grubu tesisler oluşturarak meslektaşlarının hizmetine sunmuşlardır.

Lüks Turizm

Toplum ile kıyaslandığında gelir seviyesi ortalamanın çok üstünde olan bireylere yönelik organize edilen turizm çeşididir. Büyük ve lüks kumarhane otellerinin önemli müşterileri bu gruptadır. Turlarla seyahat edenlerin aksine kendi özel araçları ve hatta tatil süreci boyunca kendilerine eşlik edecek özel hizmetçileri bulunabilir.

KATILANLARIN YAŞLARINA GÖRE TURİZM ÇEŞİTLERİ

Gençlik Turizmi: 15-24 yaş grubu arasında olan yanında aileleri olmadan turizme katılmalarına gençlik turizmi denir. Dünyada diğer yaş grupları ile kıyaslandığında en fazla turizm faaliyetine katılan yaş grubudur. Genç nüfus yaşından gelen psikolojik yapıları gereği yeni yerler görmeye, maceraya atılmaya ve değişime daha açıktırlar. Aynı zamanda ileri yaş grubu bireylere göre konfora daha az düşkün olmaları her türlü araç seyahatine ve konaklamaya daha yakın olmalarını sağlamaktadır. Bu da önlerinde çok daha fazla turizm seçeneği oluşturmaktadır.

Yetişkin (Orta Yaş) Turizmi: 25-60 yaş arası bireylerin katıldıkları turizm faaliyeti yetişkin turizmi diye tanımlanır. Bu yaş grubundaki bireyler iş hayatının yoğunluğunu en çok hisseden kişilerdir. Bu yaş grubunun çoğunluğu evli ve çocuklu ya da düzenli bir aile yaşantısı sahiptirler. Ailesiyle yaşadığından dolayı bu tip bireyler sorumlulukları itibarıyla diğer yaş gruplarından ayrılırlar. Bu yüzden de tatil ve gezi gibi turizm faaliyetlerini ağırlıklı olarak iş yaşantılarına göre ayarlamak zorundadırlar ve bu yüzden de turizm faaliyetlerine genelde yaz aylarında katılmaktadırlar.

Üçüncü Yaş Turizmi: 60 yaş ve üzerindeki yaşa sahip bireylerin turizm etkinliklerine katılımları üçüncü yaş turizmi diye tanımlanır. Bu yaş turizmindeki gelişim şüphesiz ki insan ömrünün uzamasıdır. Daha önceleri insanların emeklilik sonrası aldığı ikramiyeyi harcamaya ömrü yetmiyordu, yetse de seyahat yapacak sağlıkları olmuyordu. Refah seviyesi yüksek, teknolojik gelişmelerle birlikte sağlık alanındaki ilerlemeler emeklilik sonrası insanların kalan ömürlerini turizm faaliyetlerine yansıtmasına yol açmıştır.

Spor Turizmi Kavramı

Spor turizmi, spor ve turizm kavramlarının birleşmesiyle ortaya çıkan bir kavramdır. Boş zaman faaliyetleri olan spor ve turizm kavramının birleşmesiyle de spor turizmi kavramı oluşmaktadır. Latince “desport” ve “disport” kelimelerinin kısaltılması olan spor kavramı ile insanların daima ikamet adresleri, çalışma yaşantısının devam ettiği, yerler haricinde yerleşme ve ekonomik açıdan bir kâr gütmemek amacıyla rekreasyonel, eğlenme, dinlenme gibi ihtiyaçları karşılamak için bireysel veya topluca katılım gösterdiği faaliyet şeklinde tanımlanan turizm kavramının birleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Spor Turisti Spor turisti, bir spor etkinliğine aktif veya pasif şekilde katılma amacıyla, etkinliğin düzenlendiği yere en az yirmi dört saatini harcayan geçici ziyaretçilerdir. Bir başka tanıma göre turizm hareketine spor yapma amacı güden veya pasif olarak katılım gösteren kişilerdir. Turizme katılım gösteren bireylerin ikinci amacı spor yapmakta olsa gene spor turisti olarak kabul görmektedir.

Spor Turizminin Tarihsel Gelişimi

Spor tarihine bakıldığında hangi ülkede ne zaman başladığıyla ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat Çin, Yunan ve Mısır kültürlerinde spor müsabakaları organize edildiği bilinmektedir. En eski spor turizmi örneği M.Ö. 766 yılında düzenlenen Olimpiyat oyunlarında gerçekleştiği düşünülmektedir. Yakın tarihte birlikte yapılan çalışmalar özel ilgi turizmlerine eğilimin arttığını göstermiştir. Özel ilgi turizm türlerinden birisi olan spor turizmi için bireylerin seyahatlerini bu amaçlı gerçekleştirdikleri görülmektedir. 19. yüzyılda demir yollarının aktif şekilde kullanılmasıyla birlikte ulaşım maliyetleri düşmüş ve kültürler arası etkileşim daha da hızlanmıştır. Demir yollarının uzun yolları kısaltması maliyetlerin düşmesini sağlaması sporun gelişimine katkı sağlamıştır. İngiltere’de futbol federasyonunun kurulmasıyla birlikte ilk şampiyona düzenlenmiştir. Futboldaki bu gelişme spor amaçlı seyahatlerin artmasını beraberinde getirmiştir. Günümüzde, olimpiyatlardan spor festivallerine kadar ulusal ve uluslararası organizasyonların katkısıyla birlikte spor turizmi hızlı bir ivme kazanmıştır. Bu tarz organizasyonların ve sahipliğini üstlene ülkeler spor turizme katkı sağlarken turizmden gelen gelirlerin artmasına, ülkenin tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Cazibesi olan spor branşlarının özellikle de büyük organizasyonların ziyaretçilerin ve spor turistlerinin ilgisini çekmektedir.

Sporun Turizme Katkıları

Sportif aktivitelere aktif şekilde katılım gösterme ya da sportif etkinlikleri pasif katılım gösterme, bireyi spor turizmine katılımlarını etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sportif aktivitelerin söz konusu özelliği sayesinde turizm gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır. Sporun turizme olan katkılarını sıralamak gerekirse aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir. Spor organizasyonları; turizmin gelişimine olan katkılarından ötürü spor etkinliklerinin vuku bulduğu bölgelerde turizmin lokomotifidir. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği 2015 yılında yayınladığı “TÜRSAB Spor Turizmi Raporu”na göre, spor turizminin büyüklüğü 180 milyar dolardır, normal turiste göre spor turisti iki kat harcama yapmaktadır. Türkiye, düzenlenen ve düzenlenecek uluslararası spor etkinlikleri baz alınarak hesaplanan Küresel Spor Endeksi’nde 14’üncü sırada yer alıyor. Türkiye’de son 8 yılda bu çapta 14 etkinlik düzenlendi. Etkinlik sayısında Türkiye dünya 18’incisi konumunda olduğu tespit edilmiştir. Sporun turizme katkı sunarken, aynı zamanda spor turizminin etkisi de olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda spor turizmi yerel ekonomiyi canlandırması, destinasyonun tanıtımına sunduğu katkı gibi birçok alanda etki alanına sahiptir. Bunları ekonomiye, sosyokültürel ve çevresel etki başlıkları altında toplamak konunun daha iyi anlaşılması açısından daha faydalı olacaktır.

Turizm Amaçlı Spor Faaliyetlerle İlgili Yasalar

Spor amaçlı turizm hareketinin gerçekleşmesi için ülkemizde acentelerin uyması gerektiği kurallar ve yasalar mevcuttur. Bunun yanında spor branşına göre özel yasalar da düzenlenmiştir. Örneğin av turizmi hareketine katılan bireyler için 14/04/2016 tarih ve 29684 sayılı Resmi Gazetede “Av Turizmi Kapsamında Avlanmalara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” yayınlanmıştır. Söz konusu usul ve esaslarda; amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar, av turizmi izin belgesi, gözlem turları ile fotoğraf ve film çekimleri, acentelerin sorumlulukları, avlanma izin belgeleri, avlanma ve avlandırma esasları, avda kullanılacak silahlar ve aksesuarları ile mermilerin Türkiye’ye getirilmesi ve çıkartılması, avlak ve sahalar, tür ve cinsiyetler, kotalar ve kullanımı, başvuru, değerlendirme, duyuru, ücretler ve katılım payı ile avlanma dönem ve süresi, av organizasyonu ile ilgili belgeler, görev alacak personel ile diğer görevliler ve eğitimleri, trofe ve etler, trofe ölçümü ve değerlendirilmesi ile av silahları, özel

hükümler, çeşitli ve son hükümler, başlıkları altında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Bir başka spor branşına katılmak isteyen bireyler için 03/03/1990 tarih ve 29450 sayılı Resmî Gazete’de “Türk Karasularında Sportif Amaçlarla Yapılacak Aletli Dalışlara İlişkin Yönetmelik” yayınlanmıştır. Bu aktiviteye katılmak isteyen bireyler söz konusu yönetmeliğe uymak zorundadır. İlgili yönetmelikte bulunan usul ve esaslar, genel hükümler, genel dalış şartları, yasaklar, çeşitli hükümler başlıkları altında açıklanmaktadır. Spor Turizmi Türleri Ülkemizin ev sahipliği yaptığı uluslararası organizasyonlar sayesinde spor turizmi gelişim göstermiştir. Bu gelişim her geçen gün sporun yeni branşın turizmin bir çeşidi olarak karşımıza çıkmasını sağlamıştır. Spor turizminin ziyaretçilerin veya turistlerin seyahate yönelmesine iten spor türüne göre değişiklik gösterdiği baz alınır bazı türlerin genel bazı türlerin ise özel isimlerle ifade edildiği görülmektedir. Hava sporları turizmi; farklı ekipmanlarla, teknik malzemelerle havda meydana gelen sporlara katılma amacıyla gerçekleştirilen turizm hareketidir. Yamaç paraşütü, paraşüt, sıcak hava balonları, yelken, planör spor türleri öne çıkmaktadır. Kış sporları turizmi; insanlığın var olmasına kadar dayanan kayak sporu kış turizminin odağında karşımıza çıkmaktadır. Kayak yapımına uygun eğimli ve karlı olan yerlere yapılan seyahatleri ve bu amaçla konaklama hareketine katılan bireylerin katıldığı turizm hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayak sporunun yaklaşık altı bin yıllık bir geçmişi olduğu bilinmektedir. Ülkemizde Doğu Anadolu Bölgesi’nde kış mevsimi oldukça uzun sürmektedir. Kasım ayının ortasından mart ayının sonlarına kadar kayma imkânı bulunmaktadır. Kış turizmine konaklama imkânı sunan tesisler bakımından oldukça fazla olan Türkiye’de yaklaşık kırk adet kış sporları merkezi bulunmaktadır. Bu tesislerde alp disiplini, kayaklı koşu, snowboard, curling gibi birçok kış sporu yapma imkânı bulunmaktadır.

Dağ sporları turizmi; insanların doğa ile baş başa kalma, temiz hava teneffüs etme gibi amaçlarla hem tatil hem de dağ sporu ile uğraşmak için katılım gösterdikleri turizm çeşididir. En yaygın olarak atılım gösterilen dağ sporu çeşitleri; günübirlik dağ yürüyüşü (hiking), dağda çadır kurma aktiviteleridir. Akarsu sporları turizmi olarak da ifade edilen akarsu turizmi; turistlerin doğa içindeki akarsularda çeşitli sportif etkinliklere macera ve eğlenme amaçlı, küçük gruplar halinde katılımına izin veren turizm türüdür. Ülkemizde rafting ve kano branşları yapılma imkânı bulunmaktadır.

Sualtı dalış turizmi; Türkiye jeopolitik konumu bakımından bu turizm türü için oldukça elverişlidir. Geçmişte çok ilgi görmeyen su altı dalış turizmine olan ilgi giderek artmaktadır. Hava sporları turizmi, kış sporları turizmi, dağ turizmi, akarsu turizmi, sualtı dalış turizmi, futbol turizmi, av turizmi ve golf turizmidir.

Turizm kavramının gelişimi incelendiğinde turizme rağbetin son yıllarda ciddi biçimde artış gösterdiği fark edilmektedir. Günümüzde turizmin kimi bölgelerde başlıca geçim kaynağı olarak benimsendiği görülmektedir. Dahası pek çok ülkede turizm gelirleri ülke ekonomisinde önemli yer tutmaktadır. Tıpkı turizm gibi günden güne büyüyen bir başka sektör olan spor endüstrisinin de turizm ile yakın ilişkilerinin olduğunu söylemek mümkündür.

Turizm ve Spor Kavramları

Turizm ve spor kavramları birer endüstri olarak 21. yüzyılın yükselen değerleri şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda yaşanan değişim ve gelişim turizm ve spor kavramlarını doğrudan etkilemiştir. Geline noktada turizm sporu, spor da turizmi destekleyici unsurlardır. Bu bakımdan ele alındığında spor ve turizm kavramlarının birbiri ile olan ilişkilerini anlamak iki sektör açısından da önemlidir. Ulaşım konusunda teknolojinin gelişimi turizm açısından bireylere pek çok amaç ile seyahat etme imkânı sunmuştur. Günümüzde çoğunlukla insanların eğlenme ve dinlenme amacı ile turistik faaliyetler gerçekleştirdiği düşünülmektedir. Öte yandan turizm sektörü içerisinde yer alan işletmeler de müşteri portföylerini geniş tutabilmek amacıyla sporu, sundukları turistik deneyimin içerisine entegre etmek istemektedir. Literatürde spor ve turizm ilişkisi ile ilgili çeşitli sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırmalarda turizmde spor ve spor turizmi kavramlarının olduğu görülmektedir.

Turizmde Spor

Turizmde spor kavramı turizm etkinliğine katılan bireylerin tamamen rastlantısal biçimde ya da turistik etkinliğe katılımda ikincil amaç olarak spor ve rekreasyona yönlendiği durumları tanımlamaktadır. Buna göre bireyler turizm faaliyetine spor ve rekreasyon dışındaki amaçlar ile katılırlar.

Spor Turizmi

Turizmde spor kavramından farklı olarak bireylerin bir sportif etkinliğe aktif ya da pasif katılımcı olma amacıyla gerçekleştirdiği turizm faaliyetleri spor turizmi kapsamında ele alınmaktadır. Tanım incelendiğinde sportif etkinliğin büyüklüğü, katılımcının aktif ya da pasif katılım seçeneklerinden hangisini seçtiği gibi değişkenler spor turizmi kavramının büyüklüğü noktasında önemli ipuçları verebilmektedir.

Spor Turizminde Operasyon Yönetimi

Tıpkı turizmde olduğu gibi spor turizminde de birbirinden farklı fakat belirli bir uyum içerisinde yönetilmesi gereken süreçler söz konusudur. Spor turizminde bu süreçleri ulaşım, konaklama ve tur operasyonları olarak üç başlık altında ele almak mümkündür.

Ulaşım

Operasyonu Literatürde ulaştırma olarak da bilinen ulaşım kavramı insanların, nesnelere ya da başka canlıların yer değiştirmesi şeklinde tanımlanabilir. Ulaşım sistemlerindeki gelişim turizmin yaygınlaşmasına, turizmin yaygınlaşması da ulaşım sistemlerinin gelişmesi için yeni girişimlere vesile olmaktadır. Spor turizminde ulaşım, sporcular ve seyirciler için ayrı ayrı ihtiyaçların çözümüne odaklanması gereken bir konudur. Bir spor organizasyonuna sporcu olarak katılan bireylerin ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması noktasında dikkat edilmesi gereken konuların başında ulaşım güvenliği ve programlaması gelmektedir. Sportif organizasyonlara seyirci olarak katılım sağlayacak bireylerin ulaşım noktasında özel beklentileri olabilir. Örneğin taraftar olarak bir grubun buldukları yerden müsabakanın yapılacağı yere bir arada gitmeyi istemesi özel bir beklenti olarak değerlendirilebilir.

Konaklama Operasyonu

Turizm konusuna endüstriyel açıdan bakıldığında konaklamanın en az ulaşım kadar önemli bir safha olduğu görülmektedir. Bir bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinin sınırı o bölgedeki konaklama kapasitesiyle doğrudan alakalıdır. Spor turizmi açısından değerlendirildiğinde konaklama kavramında da sporcular ve seyirciler için farklı uygulamalar ile karşılanması muhtemeldir. Bir spor organizasyonuna sporcu olarak katılan birey ya da takımlar için sunulacak konaklama hizmeti ilgili organizasyonun çapı ile doğrudan alakalıdır. Uluslararası bir spor organizasyonunda katılımcı sporcu ve takımların konaklama süreçleri bütünsel olarak organizasyonu düzenleyen ev sahibi ülkenin sorumluluğundadır. Ancak ulusal ya da daha küçük çaplı organizasyonlarda katılımcıların konaklama süreçleri genellikle organizasyon komitesinin sorumluluk alanına girmektedir. Belirli bir bölgeye belirli bir sportif aktiviteyi icra etmek için giden bireyler açısından da konaklama hizmetleri önem arz

etmektedir. Kış sporları ile ilgili bir konaklama hizmeti misafirlerine kayak sporunu yapmaları noktasında pek çok açıdan rağbeti artırıcı hizmetler sunabilir.

Tur Operasyonları

Turizmde tur operasyonu bir turistik faaliyeti oluşturan unsurları birleştirme, paket oluşturma ve ekonomik olarak görece daha cazip hâle getirme şeklinde açıklanabilir. Tur operasyonlarının spor turizmi içerisinde oldukça önemli bir rolü bulunmaktadır. Büyük çaplı spor organizasyonlarında organizasyon sürecinde artan ulaşım ve konaklama talepleri bu hizmetlerin bedellerini de yükseltmektedir. Buna karşın tur operatörleri charter seferleri ya da daha önceden satın alınmış odaların misafirlere sunumu gibi girişimler ile bireylerin spor organizasyonlarına seyirci olarak katılımını kolaylaştırmaktadır. Spor Turizm İşletmelerinde Yönetim Her işletmede olduğu gibi spor turizmi ile ilgili işletmelerde de genel olarak işletme yönetimi prensipleri uygulanmaktadır. Diğer yandan insan kaynakları yönetimi, pazarlama ve stratejik yönetim konularında spor turizmine özgü yönetim ve davranış modellerinin ön plana çıkarılması gerekmektedir.

İnsan Kaynakları Yönetimi

İnsan kaynakları yönetimi kavramı günümüzde işletmelerde önemi gittikçe artan bir konu olarak değerlendirilmektedir. Temelde hizmet sektörü içerisinde yer alan turizm sektöründe de insan kaynağı oldukça önemlidir. Gerek bilimsel çalışmalar gerekse Dünya Turizm Örgütü istatistikleri turizmin çalışan bazında işten ayrılma niyetinin yüksek seviyede olduğu bir sektör olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan ele alındığında turizm sektöründe insan kaynakları yönetiminin önemi daha da fazladır. İnsan kaynakları yönetimi bir işletmenin misyonunu gerçekleştirmek ve vizyonuna ulaşmak noktasında insanların etkili ve verimli kullanılması şeklinde tanımlanabilir. Spor turizmi işletmelerinde insan kaynakları yönetiminin işlevlerini aşağıda sıralandığı biçimde ele almak mümkündür; İş gücü planlaması; Turizm sektörü yapısı gereği talebi önceden kolaylıkla tahmin etmenin mümkün olmadığı bir alandır. Bunun nedenleri arasında hava koşullarından politik düzene kadar pek çok faktör sıralanabilir. Spor turizm işletmeleri de çoğunlukla sezonluk faaliyet gösteren işletmeler olduğundan iş gücü planlaması çoğunlukla kısa vadeli olmaktadır. İş gücü planlamasında amaç faaliyetlerin, araç ve ekipmanların nasıl, kim tarafından ve ne zaman kullanılacağını belirlenmesidir. İş analizi; İş gücü planlamasının ardından iş analizinin yapılması gerekmektedir. Spor turizm işletmeleri de turizm işletmeleri gibi konaklama, yeme-içme, eğlenme gibi pek çok hizmet sunabilir. Bu bağlamda yapılması gereken işlerin yapılma yollarının belirlenmesi verimliliği artırmak için gereklidir. İşe alım süreci; Her işletmede olduğu gibi spor turizm işletmelerinde de mümkün olan en nitelikli insanlar ile çalışmak insan kaynakları yönetiminin temel hedefidir. İşletmenin hedeflediği noktaya ulaşması istihdam ettiği kişilerin niteliği ve niceliğine bağlıdır. Hizmet içi eğitim; Yukarıda bahsedildiği gibi emek yoğun yapısı ve müşteri ile sürekli yüz yüze gelmesi nedeniyle spor turizm işletmelerinde çalışan bireyler çalıştıkları kurumun yüzü olmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde kurum kültürü ve kurumsal imajın çalışanlara doğru biçimde aktarılması önem arz etmektedir. Motivasyon ve performans değerlendirme; Her işletmede olduğu gibi spor turizm işletmelerinde de çalışanların en yüksek verimlilikle çalışmalarının sağlanması yönetim açısından önemli bir görevdir. Çalışanların yüksek verimlilik seviyelerine ulaşabilmelerini sağlamanın yollarından biri de motivasyonlarını yüksek tutmaktır.

Pazarlama Yönetimi

Turizm işletmelerinde genel olarak sunulan hizmetler ulaşım konaklama ve yeme-içme olmak üzere üç grupta ele alınabilir. Bahsi geçen bu süreçler tüketicinin kalite algısına da doğrudan etki eden değişkenlerdir. Dolayısıyla pazarlama yönetimi bu üç değişken ve bunların alt değişkenlerini ele almak durumundadır. Söz konusu değişkenlere verilen önem derecesi turizmin alt dalları ile ilgilidir. Turizm pazarlamasında yer alan aktörler aşağıda sıralanmıştır;

- Ulaşım
- Kara yolu, hava yolu, deniz yolu ya da demir yolu.
- Transfer hizmetleri, araç kiralama.
- Konaklama
- Otel, motel, pansiyon, tatil köyü.
- Kamping, karavan.
- Yeme içme
- Restoranlar, büfeler.
- Eğlence
- Temalı etkinlikler, temalı mekânlar.
- Rekreatif aktiviteler, animasyonlar.
- Konserler .
- Organizasyon
- Tur operatörleri, seyahat acenteleri.
- Gezi düzenleyiciler, tur komisyoncuları.

Strateji Yönetimi

Turizm kavramının başta seyahat, konaklama ve yeme içme olmak üzere pek çok farklı olayın bir araya gelmesi ile tanımlandığı düşünüldüğünde bir turizm işletmesinin varlığını sürdürmesi için doğru stratejiler belirlemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Diğer işletmelerden farklı olarak turizm işletmeleri, turizm sektörünün ekonomik olarak hassas yapısından dolayı stratejik yönetime çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. İşletmenin sürdürülebilir rekabet üstünlüğü ve dolayısıyla sektör ortalamasının üzerinde bir gelir elde etmesi, böylece işletmenin uzun dönemde varlığını devam ettirip, nihai sonuçlara ulaşmasını sağlamak amacıyla, işletme varlık ve kaynaklarının planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, koordinasyonu ve kontrolü sürecine stratejik yönetim denmektedir. Tanımdan hareketle işletmelerde ve spor turizm işletmelerinde stratejik yönetimin amaçları rekabette sürdürülebilir üstünlük, yüksek kârlılık ve uzun dönemli sonuçlar şeklinde üç ana başlıkta değerlendirilebilir. Rekabette sürdürülebilir üstünlük; İşletmelerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için kendilerinininkine benzer işler yapan diğer işletmeler ile yarış içerisinde olmaları rekabet olarak tanımlanmaktadır. Bu yarışta işletmelerin üstünlüğü sağlayabilmeleri için çeşitli politikalar belirlemeleri ve uygulamaları gerekmektedir.

Yüksek kârlılık; Kâr bir ürün ya da hizmetin üretim maliyeti ile satış fiyatı arasında kalan değere verilen addır. Başlıkta yer alan yüksek kârlılık ifadesi içerisinde 'yüksek' kelimesinin karşılığı nedir? İşletmeler piyasada yarış içerisinde oldukları rakiplerinin önüne geçmek zorundadır. Bunu sağlamanın tek yolu piyasada elde edilen ortalama kârın üzerine çıkabilmekten geçmektedir. Dolayısıyla yüksek kârlılık faaliyet gösterilen piyasadaki ortalama kârlılıktan daha yüksek miktarda kâr elde etme anlamındadır. Uzun vadeli sonuçlar; Teorik olarak, aksi bir durum söz konusu olmadıkça işletmeler sonsuza dek faaliyet göstermek için kurulsun da tıpkı canlılar gibi belirli evrelerden oluşan bir ömür sonunda yok olurlar. Bu evreler doğum, gelişme, olgunluk, düşüş ve ölüm şeklinde adlandırılmaktadır. Globalleşme tüm dünyada işletmelerin ömrünün kısalmasına neden olacak düzeyde bir rekabetin oluşmasına neden olmuştur. İşletmelerin faaliyetleri insanların ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. İnsanların ihtiyaçlarını etkileyen beklentileri ise değişime açıktır. Bu bağlamda işletmelerin tüketicilerin beklentilerini anlaması, karşılaması bunun ötesinde de şekillendirmesi gerekmektedir. Bir dönem için ekonomik bir değer oluşturmayı sağlayabilecek bir fikir zaman içerisinde sahip olduğu değeri yitirmeye mahkûmdur.

SPOR TURİZMİ

Spor, en genel anlamıyla önceden belirlenmiş kurallara göre bireysel ya da takım hâlinde yapılabilen, kazanma ve kaybetme gibi duygusal durumları içererek rekabete dayanan yarışma, eğlence ya da mükemmelle ulaşmak amacıyla yapılan fiziksel ve zihinsel etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Turizm, geçici veya sürekli olarak para kazanma gayesi olmadan yaşanan yerden tatil yapmak ve dinlenmek amacıyla yolculuğa çıkmak olarak tanımlanmaktadır. Spor turizmi ise; sportif aktivitelere sporcu, yönetici vb. statülerde izlemek, orada bulunmak ya da katılım amacıyla yapılan yerel ya da ulusal seyahatlerdir. Ayrıca spor turizmi kavramının karmaşık bir yapıyı içerdiği için tek bir tanım çıkarmanın oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Gibson (2010) bu kavramı izlemek, katılmak, ziyaret etmek gibi üç davranışla açıklayıp bunları yaparken aktif ve pasif katılımlarda bulunmanın önemini vurgulayarak bu davranış biçimlerinin spor ve turizm tanımlamasında detaylı bir sınıflama oluşturduğunu belirtmektedir.

SPOR TURİZMİ TANITIM ARAÇLARI

Şirketler, işletmeler ya da organizasyonlar etkinliklerini ya da faaliyetlerini topluma ya da bireylere tanıtmak ve tutundurmak amacıyla çeşitli araçlar kullanmaktadır. Bu araçlar çeşitli sınıflamalara tabi tutulmaktadır. Tozoğlu (2018) tarafından bu araçlar televizyon, radyo, gazete ve dergiler, internet, popüler kişiler, spor organizasyonları, reklamlar şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Fakat bu konuda en detaylı kategorileştirme Babacan (2005) tarafından yapılmıştır.

Görsel – İşitsel Araçlar Televizyon

Spor turizmi açısından oldukça önemli bir yere sahip olan televizyon; oyun ve müsabaka tanıtımı, yorumculuk, spor olaylarının tanıtımı, spor ürünlerinin tanıtımı, spor ve sporculara destek sağlar. Hatta televizyon gibi hem görsel hem işitsel bir unsur olmasaydı çoğu sportif branş bu kadar yaygın olamayabilirdi. Örneğin olimpiyat oyunlarını incelediğimizde televizyon olmazsa günümüzde büyük kitlelere izleme imkânı sağlanamazdı. Büyük izlenme oranlarına sahip televizyonda tanıtılan ürün ya da etkinliğin prestijinin arttığı da düşünülmektedir. Özellikle son yıllarda reklamlar bu konuda en iyi araçlar olarak kullanılmaktadır. İzleyicinin en yoğun olduğu saatte ya da anda araya eklenen bir reklam ya da alt görsel ile algılarda bir farkındalık oluşturulduğu düşünülmektedir. Burada reklamlar dört farklı kategoride incelenmektedir.

- Hareketsiz Reklamlar: İçinde hareket unsuru beslemeyen sadece tek görüntü içeren ve sunucu tarafından seslendirilen reklamlardır. 10 saniye gibi kısa sürelerde sunumu sağlanan pratik reklam türüdür.
- Hareketli Reklamlar: Müzik, söz ve görüntülerden oluşan reklamlardır. 15, 20, 30, 45, 60 saniye olarak tasarlanabilirler.
- Program Görüntüsü Üzerine Reklam: Belli bir programın yayını sırasında altyazı alt-üst görsel ya da çerçevelenmiş ses ya da söz ögesine yer verilmeyen, küçük efektlerle desteklenen reklamlar.
- Özel Tanıtıcı Reklamlar: Kültür, sanat, eğitim ve turizm alanında yapılan bu reklamlar sadece program başı ya da sonunda verilir. 10-40 dakika arası sürebilir.

Radyo

Radyo günümüzde televizyon gibi oldukça fazla sayıda aynı zamanda hâlâ artarak devam eden farklı kanalları olan bir işitsel cihaz haline gelmiştir. Hatta mobil telefonların bile radyo özelliği içerdikleri görülmektedir. Radyonun en büyük eksikliği ise görsel olmamasıdır. Tanıtılan etkinlik, organizasyon ya da ürün sadece ses ile tanıtılmaya çalışılmakta bu nedenle de dinleyici kitle ana mesajı almakta zorlanmaktadır. Ayrıca bazı noktalarda bağlantı kopma sorunu da yaşanması radyonun en olumsuz özelliklerinden bazılarıdır. Tüm bunlardan hareketle özellikle yerel firmaların ya da etkinliklerin hem düşük maliyeti hem de ulaşmak istediği hedef kitle göz önünde bulunduğunda, radyoda reklamlar verilmesi ve duyurular yapması son zamanlarda sıklıkla görülen bir unsurdur.

Yazılı – Reklam Gazete

Gazetenin görsel özelliklerinin radyodan fazla olması ve içeriğinde farklı kitlelere hitap eden konuları barındırması dikkat çekmektedir. Örneğin; gazetede ekonomi, kültür, magazin ve spor bölümleri ayrı ayrı verilmekte ve her konu kendi içerisinde değerlendirilerek okur kitlesini cezbetmektedir. Ayrıca bir spor etkinliği duyurulacaksa ya da tanıtılacaksa gazetelerin spor sayfaları ya da spor gazeteleri tercih edilerek farkındalık ya da algıda seçicilik sağlanmaktadır.

Dergi

Dergiler, gazetelerden sonra yazılı tanıtım araçları arasında önemli bir yere sahiptir. Gazetelere oranla daha renkli ve özenli, kâğıt ve baskı kalitesi yüksek olduğu için okuru etkileme oranı da bir hayli yüksektir. Haftalık, aylık ya da dönemlik olarak çıkmaktadırlar. Diğer tanıtım araçlarına oranla hedef kitleye ulaşma konusunda daha kullanışlıdırlar.

Dış Mekân Araçları

Açık hava (Outdoor Reklamlar)

Afiş, poster, balon, tabela vb. birçok tanıtım aracını kapsayan açık hava tanıtıcıları, sabit ya da özellikle son zamanlarda popüler olan hareketli araçlar hâlinde bulunabilirler.

Afiş- Panolar (Billboard)

Özellikle toplumun yoğun olarak bulunduğu yerleşim bölgelerinde afiş ve panolar duvarları renklendirmekte ve sık sık değişme imkânı ile de tüketiciye tanıtım görevini üstlenmektedirler.

Mobil Ortamlar (Toplu Taşıma Araçları)

Toplu ulaşım araçları da son zamanlarda sıklıkla kullanılan tanıtım araçları arasında yer almaktadır. Özellikle uzun yolculuklarda sürekli aynı reklama maruz kalan bireyler ister istemez bu durumdan etkilenmektedirler.

Elektronik Reklam Ortamları

Her yaş ve meslek grubuna hitap etmesi açısından oldukça yüksek sayıda ve farklı özelliklerde olan kullanıcıya sahip olduğu için de işletmeler ve organizasyonlar ürünlerini ya da hizmetlerini tanıtırken internet kaynaklarını kullanmaya oldukça özen göstermeye başlamışlardır. Tüketici ya da izleyiciye bir ürün ya da etkinlik hakkında zaman fark etmeksizin erişim imkânı sağlaması özelliğiyle de oldukça popüler bir konuma gelmiştir.

İnternette Spor Turizmi

Tanıtımının Araçları Dünya genelinde artan internet kullanıcıları ve dolayısıyla internet üzerinden rekabetin her geçen gün artması ve yaygınlaşması tüketicileri internet vasıtasıyla alışveriş yapmalarına sebep olmaktadır.

Web Siteleri

Web siteleri diğer kurumlarda olduğu gibi spor turizmi açısından da hedef kitlelerine ulaşma, kendini tanıtmaya ve kitlelerde istenilen değişikliklerin yaratılabilmesi doğrultusunda etkileşim kurabilme özelliği ile önemli destek sağlamaktadır. web siteleri bazı özelliklere sahip olmalıdır.

Bunlar;

- Kolay bir menüye sahip olmalı
- Çok yönlü olmalı
- Yeterli sayıda dil seçeneği bulunmalı
- Estetik ve görsellik ön planda olmalı
- Medya unsurlarını kullanan tüm sitelerle bağlantılı olmalı,
- Kullanıcının tüm isteklerine karşılık vermeli
- Kullanılan bilgiler açık ve şeffaf olmalı
- İnternet sitesi sürekli güncel olmalı

Sosyal Medya

Sosyal medya spor turizmi tanıtımında başvurulabilecek en yeni araçlardan birisidir. Sosyal medya araçlarının milyonlarca insanı bir araya toplaması ve kullanıcılarının yaş, cinsiyet, ilgi alanları, ilişki durumları, konumları ve iletişim bilgileri gibi kişisel verilerine de sahip olması nedeniyle özellikle sınırlı olanaklara sahip kurumlar için önemli fırsatlar sunmaktadır.

İnternet Reklamları

Tanıtım araçlarından bir diğeri olan internet reklamcılığı, internetten reklam yoluyla yapılan tanıtım reklamcılık sektörünün sanal ortama taşınmasıyla ortaya çıkmıştır. İnternet üzerinde yapılan reklam faaliyetinin avantajlı olan bazı yönleri bulunmaktadır.

Bunlar;

- Bu reklamlar maliyet açısından düşük boyutlardadır.
- Bireylere doğrudan ulaşma imkânı sunar.
- Tüketiciler tarafından ürün veya hizmetle ilgili geniş çaplı bilgi edinilir.
- Dağıtım ve esneklik gibi avantajlara sahiptir.
- Geri dönüş daha kısa sürede sağlanır.
- İstenilen etkiye ulaşamayınca kısa sürede değişiklik yapılabilir.
- Tüketicilerin satın alma ve kullanım alışkanlıkları değişimini kısa sürede öğrenebilir.

Buna göre satış stratejilerini yeniden yapılandırılabilir.

Online Medya Paylaşım Siteleri

Sanal alemde insanların zaman geçirdiği siteler arasında online medya paylaşım siteleri de yer almaktadır. Online medya paylaşım sitelerinde işitsel ve görsel bantlar oynatılmaktadır. Bu sitelerde kullanıcılar tarafından hazırlanıp paylaşılan müzik, resim ve video gibi öğelerin başka kullanıcılara ulaşmasına imkân sunmaktadır.

Mobil Cihazlar

Elektronik cihazların boyutlarının küçülmesi ve kablosuz yayınların gelişmesi sonucunda mobil cihazların kullanımı yaygınlaşmıştır. Mobil cihazlarının sayısındaki artışla beraber indirilen mobil uygulamaların sayısının da her geçen gün arttığı görülmektedir. Mobil uygulamalarının en çok yaygınlık kazandığı alanlardan biri de Turizm sektörüdür.

Diğer Reklam Ortamları Satış Yerinde Reklam (P.O.P: Purchase on Point)

Her yeri çeşitli görsel-işitsel objelerle donatarak tüketici ya da izleyiciyi etkileme gayesi vardır. Ürün ya da hizmet tanıtımı için mankenler, kuklalar vb. objelerde sıklıkla kullanılmaktadır.

Postalama

Ulaşılmak istenilen kitle belirlenemediği için yazılan metnin çok esnek ve genel ifadelerden yani herkesin anlayabileceği seviyeden olması gerekmektedir. Adres temininde zorlanmalar ve ömrünün kısalığı ile de pahalı ve zaman açısından dezavantajlı bir yoldur.

Ağızdan Ağıza Reklam

Ağızdan ağıza kulaktan kulağa (word-of-mouth) tanıtımlar geleneksel reklamlardan daha farklı etkili olması bakımından bazı firmalar tarafından dünümüzde bilinçli olarak ortaya atılan söylentilerle dikkat çekilmeye çalışılmaktadır.

YAZ SPORLARI

Endüstri Döneminde Spor Turizmi

İngiltere’de endüstride meydana gelen gelişmeler sayesinde tren yollarının yapılmasıyla ulaşım kolaylaşmış, insanların hoşça vakit geçirebileceği etkinliklere katılımları artmıştır. Ulaşım yollarının çeşitlenmesiyle birlikte bu durum sporu da etkilemiştir. Futbol Federasyonu’nun 1863 tarihinde kurulmasıyla birlikte dünya tarihinin en eski futbol karşılaşması The Football Association Challenge Cup veya yaygın kullanılan adıyla FA Cup turnuvası düzenlenmiştir. Böylece futbolun gelişmesiyle beraber popülerliği de artmış ve insanlar başka bölgelerden karşılaşmaları izlemek için seyahat etmişlerdir, müsabakaların düzenlendiği bölgelerde ekonomik yönden kalkınma sağlanmıştır.

Modern Dönemde Spor Turizmi

Toplumun çağdaşlaşmasında sporun ne derece etkin rol oynadığını ve yerel çapta etkisinden zaman içinde küresel çapta etkiye nasıl dönüştüğünü tarih bize açıkça göstermektedir. 1867 yılındaki boks karşılaşmalarından günümüze kadar sporun her branşında önemli değişiklik ve yenilikler yapılmıştır. Örneğin; basketbol, Amerika’da Massachusetts eyaletinin Springfield Genç Hristiyan Erkekler Birliği YMCA eğitim okulunda beden eğitimi öğretmeni olan Kanadalı Dr. James Naismith tarafından 1891 yılında ortaya çıkarılan bir oyundur. Basketbolun zaman içerisinde Amerika’dan Avrupa’ya sonrasında tüm dünyada popüleritesi artmıştır. Basketbolun günümüzde 300 milyon kişi tarafından oynandığı tahmin edilmektedir. Dünyada turizm geliri 2014 senesinde toplam 1.2 trilyon dolarlık bir ciroya ulaşmıştır.

Golf

Tabiatla özel olarak hazırlanmış bir alanda golf sopaları ve küçük sert bir topla oynanan oyuna golf denir. Oyunun amacı, belirlenmiş alanın 18 parkurunu (çukurunu) golf topuyla en az atış yaparak oyunu tamamlamaktır. Golf oyunu, çim alan üzerinde oynanabilen bir spor branşıdır. Oyuna dahil olan her oyuncu sırasıyla ilk vuruşlarını yaparlar. Bu oyunda amaç, golf alanının çukura kadar olan bölümünde fair-way adı verilen sahanın esas oyun alanına topu atmaktır. Oyun alanı diğer alanlarla kıyasladığımızda kısa ve düzgün olarak kesilmiş çimlerin olduğu ve genişliği 30 ila 90 metre arasında olan golf oynamaya daha elverişlidir. Bu oyundaki amaç, topu oyun alanının düzgün çimli bölümlerine atabilmektir. Oyun alanın iki tarafında 'rough' (kaba çim) diye isimlendirilen bölge yer alır. Bu bölgede oyun alanın aksine çalılıklar, ağaçlar, uzun otlar, kumlu, topraklı bölgeler de vardır. Bu bölgelerden golf oyuncusunun vuruş yapabilmesi için ancak özel teknikleri bilmesi gereklidir. Bu tür yerlerin olmadığı alanlarda yapay engeller golf sahasına mimarlar tarafından kum havuzları, küçük göller inşa edilebilir. Golf oyuncuları atış yaparak green isimli, bayrak direğiyle işaretlenmiş olan çukura topu isabet ettirmeye çalışırlar. En az vuruşla topu çukura atabilmek oyunun amacıdır. Oyun toplam 18 parkurdan oluşur. Oyunun amacı, en az vuruş gerçekleştirerek oyunun tamamlanmasıdır. Oyunda en az vuruşu gerçekleştiren oyuncu oyunu kazanır.

Yelken

Yelken, rüzgâr kuvvetinden faydalanılarak geniş yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilip ve teknenin direğine takılarak teknenin hareket etmesini sağlayan kumaş veya şeritlerin tümüdür. İlk yelkenli teknelerin MÖ 6000-4300 yıllarında Obeyd Dönemi’nde kullanıldığı arkeolojik kazılardan elde edilmiştir. Mısır’lılarda MÖ 3200’lü yıllarda Nil’de seyreden yelkenli tekneleri duvar resimlerine tasvir etmişlerdir. MÖ 14. yüzyılda çoğunluğu korunmuş şekilde bulunmuş en eski yelkenli tekne, Levantein menşei Uluburun batığıdır. İlk yelkeni papirüs malzemesinden yapılmıştır. Mısır’ların ardından Polinezyalılar’da kanolarında rüzgâr teknolojisini kullanmışlardır. Daha sonraki yıllarda yelkenli tekneler; Roma, Çin, İspanyol, Portekiz, Fransız, Yunan ve İngilizler tarafından kullanılmıştır. İlk yelken yarışları, 1660 yılında İngiltere’de düzenlenmiştir. O dönemde yarış, o dönemin York Dükü ve 2. Charles’ın yelkenli tekneler arasında yapılmıştır. Galler prensi tarafından 1749 yılında ilk yelken trofi yarışı (trophy) düzenlenmiştir.

Sörf

Sörf veya dalga sörfü, sörf tahtasından faydalanılarak dalgalar üzerinde kıyıya doğru suyun üzeri nde kaymaya dayanan bir spordur. Sörf, güney yarımkürede, özellikle Pasifik adalarında çok eski çağlardan beri yapıldığı tahmin edilmektedir. Polinezyalı denizciler ise denizden kıyıya dönebilmek için mecburi olarak sörf yapıyorlardı. Sörfün ilk şekli olan bu hâli, geniş bir tahta ve vücutlarıyla yapılmaktaydı. 1777-78 yıllarında Kaptan James Cook Tahiti ve Oahu’ya ulaştığında orada yaşayanların

uzun bir tahta kano ile eğlenceye dönük sörf yapanları gördüklerini söylemişti. Avrupalı misyonerler tarafından ahlaka aykırı olduğu sebebiyle 1821 yılında yasakladıkları sörfü, Hawaii’li ünlü yüzücü Duke Paoa Kahanamoku'nun Waikiki'de 1920 yılında ilk sörf kulübünü kurarak resmî bir spor dalına dönüştürmüştür. Kahanamoku'nun başlattığı sörf sporu, dünya çapında yaygınlaşarak günümüzde uluslararası sörf yarışmaları düzenlenmektedir.

Rüzgâr Sörfü

Rüzgâr sörfü, genel olarak 2-5 metre arasında uzunluğa sahip yüzer bir tahta ve hareketini tek bir yelken yardımı ile su üzerinde yapılan bir yelken sporudur. Yelken grubu tahtaya her yönde serbestçe dönebilen esnek bir mafsal ile bağlıdır. Dümen yardımı ile yönlendirilen bir yelkenli den farklı olarak rüzgâr sörfü direk ve yelkeni döndürülerek, eğilerek ve tahtasının üzerine basılarak da yönlendirilebilmektedir. Rüzgâr sörfü sporu hem yelkenli hem de sörf sporlarının temel öğelerini birleştirmektedir. Bunlar; kayak, snowboard, su kayağı, wakeboard gibi diğer bazı sporların da atletik olarak belirli bazı öğelerini paylaşan bir spordur. Rüzgâr sörfü yelkenli tekneler arasında dünya hız rekorunu elinde bulundurmaktadır. Rüzgâr sörfünde zıplama, ters takla atma, sporcu kendi etrafında hızlı dönüşler yapabileme ve hiçbir yelkenlinin yapamayacağı serbest stil hareketler gerçekleştirilebilir.

Dalgıçlık

Dalgıçlık veya dalıcılık, su altında kalma, suya dalma sporu olarak tanımlanmaktadır. Bu sporda hem nefes alma aygıtları kullanılmakta hem de bu aygıtlar kullanılmadan da bu spor yapılabilmektedir. Çok eski çağlardan bu yana insan oğlu farklı aparatlar kullanarak su altında daha uzun süreler kalmayı denemiştir. Eski Yunan dalgıçları tasvir eden resimler, MÖ 500 yıllarında su altında, hayvan derilerinden faydalanarak yapılmış tulumlar içindeki havayı soluyarak avlananlar görülmüştür. Serbest Dalış Su altında nefes tutarak yapılan dalıştır.

Nefes alma aygıtlarını kapsayan dalışlar (SCUBA):

- Yüzey destekli dalış,
- Tüplü dalış (Scuba).

Yüksek destekli dalış; yüksek basınçlı hava ile doldurulmuş tüpteki gazı soluyarak, yüzeye bağımlı olmadan yapılan aletli dalıştır. Tüplü dalış diye isimlendiren SCUBA Self Contained Underwater Breathing Apparatus kelimelerinin baş harflerinden meydana gelmektedir. Tüplü dalış; çelik ya da alüminyumdan yapılan tüp İçine yüksek basınçlı kompresörler vasıtası ile filtre edilerek normal ortamda soluduğumuz hava olan %21 oksijen %78 azot %1 asal gazları içeren karışımı, nemi alınarak doldurulur. Scuba dalışlar için kullanılan tüpler ortalama 350 bar olarak tasarlanmış; ancak sağlıklı dalış için 200 bar olarak doldurulur ve bu tüpler yılda bir kez dalış merkezi yetkilileri tarafından gözle kontrol edilir ve her 5 yılda bir hidrostatikteste tabi tutulur.

AKARSU TURİZMİ

Doğal yapılar olan akarsular farklı amaçlar için turizm faaliyetinde sık olarak kullanılan alanlardır. Nehir, dere, ırmak, çay vb. üzerinde yapılan faaliyetler de akarsu turizminin içerisinde değerlendirilir. Akarsu: Yeryüzünde yer alan ve yerin altında belli bir eğim çerçevesinde sürekli veya ara ara akan sulardır. Yağmur ve kar sularıyla beslenirler. Genellikle tatlı sulardır. Doğal su kaynağı olması sebebiyle aynı zamanda insanların su ihtiyacına da hizmet etmektedir. Dere: Akarsuların en küçük türüne dere denir. Genel olarak vadi içlerinde olurlar. Küçük olduklarından dolayı yaz aylarında çoğunlukla suları kuruyan akarsu çeşididir. Çay: Derelerin birleşmesi ile oluşan akarsulara çay denir. Nehir (Irmak): Çayların birleşmesi ile oluşurlar. Çoğunlukla göllere, akarsulara veya denizlere dökülen büyük akarsulardır. Turizm alanının önemli türlerinden biri olan ve ülkemiz turizmi için değerli konumda bulunan akarsu turizminin özellikleri şunlardır:

- Çevre bilinci olan bireylerin bu turizm çeşidini tercih etmesi nedeniyle doğa dostudur, çevreye zarar vermez.
 - Doğaya karşı yapılan ekstrem sporları da içinde barındıran turizm çeşidi olduğu için rehberler eşliğinde yapılır.
 - Faaliyetinin özelliğine göre özel ekipmanlar kullanılır.
 - Faaliyetin gerçekleştirildiği akarsuyun debisine ve zorluğuna göre adrenalini seviyesi de artmaktadır.
- Akarsu Turizminin Etkileri: Kullanımın bilinçli bir şekilde olup olmaması durumuna göre etkileri olumlu ve olumsuz olarak değişebilir.

Akarsu Turizminin Çeşitleri: Akarsu turizminde en çok tercih edilen su sporları rafting, kano, nehir kayağı gibi sporlardır. Su sporlarının yanı sıra kampçılık, yüzme, balık avlama ve trekking (doğa yürüyüşü) etkinlikleri de tercih edilen diğer faaliyetlerdir.

RAFTING TURİZMİ

Botlarla (sallarla), debisi yüksek, 1'den 6'ya kadar zorluk derecesi olan akarsularda yapılan bir nehir sporudur. Rafting yapmak için kullanılan botlara raft adı verilir. Rafting aktivitesinde asıl amaç içinde bulunduğunuz raftı devirmeden, küreklerle yönlendirerek suyun içinde karşımıza çıkacak kaya ve engeller arasından geçirmektir. Genel olarak 4 ile 6 kişilik ekipler hâlinde yapılan ve başarılı olunması için tüm ekibin tek vücut hâlinde senkronize bir şekilde hareket etmesi gereken bir spordur. Takım bireylerinin bot dizilişi sağ-sol ve ön-arka oturma pozisyonlarını barındırmakta olup ve her bireyin geçilecek engel sırasında uygulayacağı teknik performans birbirinden farklı ama aynı sonuca bağlı hareketler bütünü temsil eder. Akarsu turizmi başlığında Tablo 1.1 olarak verdiğimiz 1'den 6'ya kadar derecelendirilmiş zorluklara göre yapılmaktadır. 1.derece akarsu çok kolay, tüm bireylerin katılacağı rafting faaliyetini temsil ederken, 6. derece akarsu ölüm tehlikesi ile sonuçlanabilecek geçilmesi zor akarsuyu temsil eder.

Gerekli Malzemeler (Tüm Aktivite İçin): Mayo ve şortlar, tenis sporundaki gibi sıkı bağlanabilen, bot türü suda giyilebilen ayakkabılar veya dayanıklı sandaletler, gözlük veya güneş gözlüğü kullanılacaksa eğer başa monte edilmesini sağlayan güvenli bağcıklar olmalıdır. Güneş kremi özellikle güneş altındaki aktivitelerde gerekli gibi gözüke de özellikle alın bölgesine sürmemek gerekir. Çünkü suyun teması ile göze kaçma tehlikesi bulunmaktadır. Çene kayışlı (düşmeyi önlemek adına) siperlikli bir şapka gereklidir. Hem baş çarpmalarını hem de güneş altındaki aktivitelerde alın ve baş bölgesini koruyacaktır. İçinde içme suyu olan küçük plastik şişeler ve bitmesi hâlinde tekrar doldurmak için su bidonu, eve dönüşte giymek için kıyafetler gereklidir.

RAFTING TURİZMİ

Bireylerin rafting aktivitesi esnasında ayakkabı giymeleri, can yeleği ve kask takmaları (özellikle zorluk derecesi yüksek nehirlerde) zorunludur. Gözlük takanlar için gözlük ipi kullanılması zorunlu olmamasına rağmen önerilmektedir. Botlar: Genel olarak 3.6 m ile 4.8 m arasında uzunluğu, 1.5 m-2 m arası genişliğinde olan biriken suyu tekrar boşaltan, modern dayanıklı ve şişirilebilir botlar tercih edilir. Botun içerisi bölümler hâlinindedir ve batmayacak özellikte tasarlanmıştır. Akarsuyun zorluk derecesinin düşük ve sularının sığ olduğu zamanlarda küçük dalgalarla daha çok temas hâlinde olmak adına küçük botların da kullanıldığı görülmektedir. Kısa Kürekli Botlar: Rehberle birlikte 6-8 kişiye kadar taşıyabilen botlardır. Her katılımcının bir adet küreği bulunmaktadır. Bu aktiviteye katılanlara botun suyun debisinden çok etkilendiğini, kolayca akıntıya kapılabileceğini ve bu yüzden de kürekleri kullanarak sık sık yönlendirmek gerektiği anlatılmalıdır. Kürekli Botlar: Bir çift sabit küreğin olduğu

ve bota manevra yaptıran rehber eşliğinde kullanılan botlardır. İçinde 6 kişiye kadar aktivite gerçekleştirilebilir. Aktiviteyi yaşamak ve etkinlik anında kürek çekmek yerine kendinin ve manzaranın fotoğrafını çekmek isteyen bireylerin ağırlıklı olarak tercih ettiği botlardır. Çünkü kürek çekmek yerine elleri serbest konumdadır. Kısa Kürekli-Kürekli Kombine Botlar: Kombine botlarda çift kürekle manevra yaptıran bir rehber ile kısa kürekli botlarda olduğu gibi kürek çeken en fazla 6 kişi bulunur. Bu botlar bazen V. sınıf nehirlerde ve derin sularda kullanılır ve mümkün olan en güçlü manevra imkânı sunarlar. Kataraftlar: Genel olarak; 5. derece akarsuda düzenlenen rafting organizasyonlarında güvenlik veya sporcuları taşımak amacıyla kullanılır. İçerisinde bir rehber ve gerekli malzemeler vardır. Metal bir çerçevede bir arada tutulan iki şişirilebilir tüp bulunur. Diğer Malzemeler: Tüm organizasyonlarda güvenlik ve acil durumlar için ilk yardım setleri gibi tüm gereçler taşınır. Standartlara uygun can yelekleri, su geçirmez çantalar ve IV. ve V. sınıf nehirlerde kasklar temin edilir. Aktiviteye katılan bireyler sadece uyku tulumu, çadır, mayo, diş fırçası gibi gerekli ve önemli şeyleri yanlarına almalıdırlar (Bknz.2.1.gerekli malzemeler).

REHBERLER VE EĞİTİMLERİ

Buradaki amaç; doğaya karşı yapılan ve zorluk derecesi yüksek olan bu aktivitelerde oluşabilecek ölüm ve sakatlanma riskini minimuma indirmek için standartlaşmış uzman rehberler yetişmesini sağlamaktır.

AKARSU-RAFTING TURİZM YERLERİ

Türkiye’de irili ufaklı akarsu ve rafting turizmine hizmet eden birçok akarsu bulunmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığının aralarından seçtiği akarsulardan bazıları şunlardır: Manavgat Çayı, Köprüçay, Çoruh Nehri, Dim Çayı, Feke-Göksu Nehri, Zamantı Irmağı, Fırat Nehri, Altıparmak (Barhal) Çayı, Fırtına Deresi, Anamur Çayı, Dalaman Çayı.

Kış Sporları Turizmi Tanımı ve Kapsamı

Tarih öncesi dönemlerde yaşayan insanların doğa ile girdiği mücadele taşıma, ulaşım gibi günlük yaşam faaliyetlerinin kolaylaştırılmasında yardımcı olan kayak ve kızak diğer taraftan vakit geçirmek amacıyla yaptıkları eğlenceli aktivitelerin kış sporlarının dalı oluşmasında etkili olmuştur. İnsanların kış aylarında ulaşımını ve avlanmak için yürüyüşlerini kolaylaştırmak amacıyla yapılan tahta kar ayakkabıları yapılması tarih öncesi dönemlere dayanırken, kayak ile ilgili yazılı belgelerde yer bulması ise MS 900'lü yılları bulmaktadır. Sibirya'nın ortalarında yaşayan Göktürk kabileleri sığır kemiğinden yapılmış buz kayakları ile koştuklarından "Sığır Ayaklı Türkler" şeklinde adlandırılmışlardır. Yine Kırgızların kuzeydoğusunda yaşayan Göktürk kabileler de "Ağaç Atlı Göktürkler" olarak tanınmaktaydı. Çin kaynaklarına göre MÖ 4 ve 7. yüzyılları arasında Sibirya'nın ortalarında yaşayan Türk boylarının yoğun kış mevsiminde uygun kemikten yapılmış kısa buz patenleri ile ağaçtan yapılmış kar ve buz kayaklarının bulunması kayağın kökleri ve kültürü hakkında bilgi vermektedir. Kış turizmi kış sporlarından meydana gelmekte olup, kış sporları ise buzlu ya da karlı ortamlarda yapılan uygulamalardan meydana gelmektedir. Kış spor türleri alp disiplini, snowboard, kayaklı atlama, biathlon, kros (kayaklı koşu), kuzey kombine dallarından oluşan kayak (kar) sporları ile buz hokeyi, artistik patinaj, buz yelkeni, curling (kaydırak), kızak, sürat pateni dallarından oluşan buz sporlarıdır. Kavramsal açıdan ele alındığı zaman kış turizmi "istenilen düzeyde ve yeterlikte kar yağışı alan, turizmin temel özelliklerine uygun özelliklere ve eğitime sahip bölgelerde belirli dönemlerde yapılan turizm faaliyetleri" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kayak (Alp Disiplini)

Kayak sporu (alp kayağı) yaklaşık 70 ülkede gerçekleştirilmektedir ve birkaç yıllık ortalamaya göre dünya çapında toplamda yaklaşık 400 milyon kayakçı pistleri ziyaret etmektedir. Dünyada kayak yapmaya uygun çok daha fazla bölge bulunmasına karşın dört ve dörtten fazla mekanik tesisin yer aldığı yaklaşık iki bin kayak alanı vardır. Alp dağlarında yer alan Avrupa ülkeleri, ekonomik bakımdan gelişmemiş dağlık alanlarda yaşayan bireylerin göç etmesini engellemek için dağlık alanların turistik potansiyellerini kış turizmi açısından değerlendirmiş ve ilerletmişlerdir. Kış turizmi geliştikçe farklı iş sahaları ortaya çıkmış, buna bağlı olarak da bölgelerin ekonomik düzeyleri gelişmiştir. Alp disiplini kayağında sportif organizasyon ve sportif başarıda önde olan ülkelerin kış turizminde de ciddi gelir elde ettiği, bu ülkelerin ilk olimpiyat ve dünya şampiyonlarının organizasyonundan günümüze kadar olan dönemde sürekli etkin oldukları ve kış turizminden (kayak merkezi, tesisleşme, altyapı) ciddi pay aldıkları sonucuna ulaşılan araştırmalar bulunmaktadır. Branşın dünyadaki temsilcisi International Ski Federation (FIS), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kayak Federasyonu (TKF)'dur. Curling Kış sporlarından salon sporu olan curling ilk olarak Orta Çağ döneminde İskoçya'da ortaya çıkmıştır. 16. yüzyılda kış aylarında donmuş nehirlerde oynanan curling, ilk defa İskoçlar tarafından oynanmaya başlanmıştır. 1800'lü yılların başlarında Kanada'ya yerleşen İskoç göçmenler curglingi getirerek tanınması ve yaygınlaşması konusunda ilk adımı atmışlardır. Kelime olarak "kıvrırma" oyunu şeklinde isimlendirilen curling, ilk olarak 1700'lü yılların başında İskoçya içlerinde Perth şehrinde oynanmıştır. Günümüzde İskoçya ve Yeni Zelanda (güney kesimleri) gibi yerleşik bölgelerde oynanan curling, atılan curling taşı buzun üzerinde bulunan çakıl taşları üzerinden geçerken kükreme sesi gibi bir ses çıkardığı için bu oyuna "kükreyen oyun" şeklinde de tanımlanabilmektedir. Curling ilk başlarda taşların şekli, oyun alanı gibi temel unsurları günümüzden oldukça farklı ve düzensizdi. Pürüzlü bir oyun alanı yanında, kontrol, beceri ve oyun stratejisi gibi temel bileşenlerden uzak, şansa dayalı bir oyun olarak gerçekleştirilmekteydi. Branşın dünyadaki temsilcisi World Curling Federation (WCF), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Curling Federasyonu (TCF)'dur.

Snowboard

1960-1970 arası kayağa biraz daha küçük boyutlara sahip olan ancak kayağa göre daha geniş olan ucunda ip, ayakların koyulduğu kısım ise ayakkabıların kaymaması adına tasarlanmış tahtalar snowboard alt yapısıdır. İlk defa Sherman Poppin tarafından ortaya atılan snowboard, daha sonraları, Bob Webber tarafından telif hakkının alınmasıyla ilk resmî snowboard üretimine başlanılmıştır. Günümüzde hâlen var olan "Burton" markası ilk defa 1990 yılında Bob Webber ve Jake Burton Carpenter öncülüklerinde kurulmuştur. İlk başlarda kızak şekline çok yakın olan snowboard zamanla günümüzdeki şeklini almıştır. Teknolojinin gelişmesi her alanda olduğu gibi snowboardun kullanma stili, pisti, yarışma gibi temel bileşenlerinin değişmesinde de etkili olmuştur. Bu gelişmeler sayesinde snowboardun

yaygınlaşmasında ve gelişmesinde olumlu katkılar sağlamıştır. Branşın dünyadaki temsilcisi International Ski Federation (FIS), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kayak Federasyonu (TKF)'dur. Kızak Ülkemizde olimpiik düzeyde müsabakaların yapıacağı tesis bulunmayan bir branş olan kızak sporunda dünyada sayılı yerde tesis bulunmaktadır. Tarihî kaynaklarda, insanların kar üzerinde dizden aşağı bazı ekipmanları kullanarak veya takarak karda yürüdüğü ve kayıldığı belgelemiştir. Kızak sporu, genellikle kar ve buz gibi kaygan yerlerde, bazen de çamur, çimen ya da düzgün taş yüzeylerde, ulaşım ve taşımayı sağlayan, altında iki uzun kaydıracağı bulunan, çekimsiz ya da at, köpek, rengineyi ile çekimli arazi aracıdır. Özellikle Alaska bölgesinde ve İskandinav ülkelerinde kızaklı köpek yarışında köpeklerin çektikleri kızaklar kullanılmakta ve turistik amaçlı aktivitelerde yapılmaktadır. Kızak sporu ilk olarak 1964 yılında kış olimpiyatlarındaki spor branşları arasına girmiştir. Kızak branşın dünyadaki temsilcisi International Luge Federation (FIL), Bobsleigh ve Skeleton adı altındaki branşlardaki millî federasyonlar ise International and Tobogganing Federation (FIBT) adı altındaki Uluslararası federasyona bağlıdır. ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kızak Federasyonu (TKF)'dur. Buz Pateni Buz pateninin icadı, insanların buz üzerinde kayma ihtiyacını kolaylaştırmak için yapılmıştır. İlk başlarda sadece kayma aracı olarak kullanılırken zamanla yerini sporun bir türü hâline gelmiştir. 1800' lü yılların ikinci yarısından sonra ise sistemleşmiş ve buz tabanlı diğer sporların doğmasına imkân sağlamıştır. MÖ 1000 yıllarında İsveç ve çevresinde avlanma ihtiyacını giderebilmek için insanların büyük baş hayvanların kemiklerinden yaptıkları patenleri hayvan derileriyle ayaklarına bağladıkları görülmektedir. Zamanla Çin, Sibirya, Kuzey Amerika civarında yayılmıştır. Demir elementinin icat edilmesiyle patene metal kesiciler eklenmiş ve bu tip patenler Vikinglerin istilalarıyla işgal edilen İngiltere, Almanya, İsviçre, İzlanda gibi ülkelere Vikingler tarafından tanıtılmaya başlanmıştır. Buz pateni buralarda ulaşım, avlanma, hatta savaşlarda kullanıldığı bilinmektedir. 12. yüzyılda demirin seri üretiminin yaygınlaşmasıyla kesici metaller deri kayışla ayağa bağlanan ahşap tabakaların altına yerleştirilmiş ve kayma işi çok daha kolaylaşmıştır. 16. Yüzyıl sonlarına doğru keşfedilen metal patenlerle buz üzerinde farklı figürlerin yapılabilmesini ve hız pateninin doğmasını ve sağlamıştır. Bu iki spor daha sonra Hollanda'dan İngiltere'ye yayılmış ve 1742 yılında Edinburgh'ta ilk kulüp kurulmuş ve 1763'te ilk yarışma yapılmıştır. 18. yüzyılın sonlarına doğru hız pateni ve artistik paten ayrılarak iki farklı disiplin haline gelmiştir ve 1830 yılında İngiltere'de Buz pateni kulübü açılmıştır. Buz pateni branşın dünyadaki temsilcisi International Skating Union (ISU), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Buz Pateni Federasyonu'dur.

Kayaklı Koşu

Kayak kelimesi 'ahşap çubuk' anlamına gelen Norveçcede 'skive' sözcüğünden gelmektedir (Yarım, 2010, s.4). İskandinavya'da beş yüz bin yıl önce yaşayan insanlar kar üzerinde seyahat etmek amacı ile kayağı kullanmışlardır. İnsanoglu var olmaya başladığı zamandan bu yana yaşamını devam ettirmek için birçok icatlar ortaya çıkmıştır. Doğanın insanı zorladığı bölgelerde bu gelişim daha hızlı gerçekleşmiştir. Avlanmak ve ulaşımı sağlamak için iki tahta üzerinde çeşitli tekniklerle yürümeyi ve avlanmayı öğrenmiştir. İlk olarak yaklaşık 10.000 yıl önce Dünya buzul çağından yeni çıkmaya başladığı zamanlarda avcılar avlamak istedikleri hayvanları takip ettikleri zamanlarda doğa ile mücadele etmek ve avlanmak amacı ile kar ayakkabısı ve kayak kullanarak daha hızlı hareket yetisi kazandıkları bildirilmektedir. Kayaklı koşu sporu, İskandinav ülkelerinde ilk zamanlarda engebeli ya da düz arazilerde ulaşım sağlamak, avlanmak için kayakla yapılan sportif faaliyetler şeklinde ortaya çıkmıştır. Zamanla bu spor üzerinden yarışmalar düzenlenmesi günümüze kadar gelmesinde etkili olmuştur. Kayaklı koşu daha çok karla kaplı coğrafyalarda kayak, ayakkabı ve baton adı verilen malzemeler kullanılarak yapılmaktadır. Kayak, ayak topuğu rahat hareket edecek şekilde tespit edilirken ellerde sporcuya hız kazandırmaya ve itici güce olanak sağlayan "baton" adı verilen uzun sopalar kullanılmaktadır. Branşın dünyadaki temsilcisi International Ski Federation (FIS), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kayak Federasyonu (TKF)'dur.

Biathlon

Biathlon, kayaklı koşu sporuna ek olarak sporcuların, ayakta veya yerde havalı ve ateşli tüfekle atış yaptıkları spor dalıdır. Norveç ve İsveç'te yaygın bir spor olarak bilinmesinin nedeni de budur. Biathlon, engebeli parkur turlarında, belirlenen hedeflere, atış mesafesinden ateş etmek edilmesi üzerine planlanmış spor dalıdır. Olimpiyat sporu olarak kabul edilen biathlon, olimpiyatlara erkeklerde 1960, kadınlarda ise 1992 tarihlerinde girdiği bilinmektedir. Biathlon, tarih sayfalarında yerini ilk olarak 1958 yılında Avustralya'da düzenlenen Dünya Şampiyonası ve Dünya Kupası'nda almıştır. Yarışmacılar yaptığı atışlardaki başarısına göre derecelerine ekstra zaman veya mesafe eklenmektedir. Branşın dünyadaki temsilcisi International Biathlon Union (IBU), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kayak Federasyonu (TKF) dir.

Buz Hokeyi

Tarihçi bilim insanları buz hokeyinin yaklaşık 600 yıl kadar önce popüler olduğu Kuzey Avrupa ülkelerinde oynanmaya başladığını ileri sürmektedirler. Kış mevsimlerinde donan göller üzerinde çim hokeyine benzer olan "bandy" isminde bir oyun oynadıkları bilinmektedir. Tahta toparla ve söğüt ağacının dallarından yapılmış olan sopalar ile oynanan "bandy" buz hokeyinin atası olarak

görülmektedir. 1800'lü yılların sonlarına doğru ilk kurallar Rugby kurallarına oldukça yakın olduğu biliniyordu. 1890'da ilk defa Ontario Hokey Federasyonu kurulmuştur. Branşın dünyadaki temsilcisi International Ice Hockey Federation (IIHF), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu (TBHF)'dur.

Kayakla Atlama

Kayakla atlama, ilk olarak Norveç'te 1800'lü yılların sonlarında ve daha sonra 1900'lü yılların başlarında Avrupa ve Kuzey Amerika'ya yapılmaya başlanmıştır. Kayakla atlama alanı, atlama rampası, çıkış noktası, iniş tepesinden ve durma alanından oluşmaktadır. Kayakla atlamada, uçuş mesafesine ve stiline baz alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Kayakla atlama; farklı boyutlardaki rampalardan aşağı doğru kaymayı, ileriye atlamayı ve düşmeden hafif bir şekilde en uzak bölgeye ulaşmayı amaçlayan branştır. Branşın dünyadaki temsilcisi International Ski Federation (FIS), ülkemizdeki temsilcisi ise Türkiye Kayak Federasyonu (TKF)'dur.

Kış Sporları Turizm Merkezleri

Erzurum-Palandöken ve Konaklı

Erzurum dört farklı bölgede alp disiplini, snowboard, kuzey disiplini ve kayakla atlama faaliyetleri yapılan ülkemizdeki tek ildir. Bunlardan Palandöken ve Konaklı kayak merkezleri Ejder3200 markası altında markalaştırılmıştır. Diğer merkezler ise kayaklı koşu ve biatlon branşlarının yapıldığı Kandilli Kayak Merkezi ve kayakla atlamanın yapıldığı Kiremitliktepe kayak merkezidir. Başta 2011 yılında düzenlenen Üniversiteler Dünya Şampiyonası (UNIVERSIADE) olmak üzere, 2012 Dünya Gençler Snowboard Şampiyonası, Kuzey Disiplini Gençler Dünya Şampiyonası, 2017 Avrupa Gençlik Olimpik Festivali (EYOF) ve FIS Snowboard Kross Dünya Kupasına başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmıştır. Kandilli Kandilli Kayak Merkezi şehir merkezine 36 km uzaklıktadır. Merkezdeki pistlerin rakımı 1.713 - 1.767 m arasında değişmektedir. 2011 yılında organize edilen 25. Dünya Üniversiteler Kış Oyunları ve 2017 yılında organize edilen EYOF' da biatlon ve kayaklı koşu müsabakalarına başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmıştır. Uluslararası Biatlon Birliği (IBU) gelişim kamplarında ev sahipliği yapan merkezde pistlerin yanısıra uluslararası yarışmalarda ve diğer aktivitelerde ihtiyaç duyulan altyapıya sahiptir.

Bursa-Uludağ

Uludağ Kayak Merkezi, Alp ve Kuzey Disiplininin sonucu olarak Tur Kayağı ve Helikopterli Kayak aktivitelerine elverişli bir kayak merkezidir. En düşük rakım 1750 metre, en yüksek rakımsa 2435 metre olan Uludağ Kayak Merkezinde, zirve ise tam 2543 metre, otellerin yer aldığı alanın zirve noktası ise 2000 metre dolaylarındadır. Ülkemizdeki tek uluslararası çocuk kupası yarışmaları uzun yıllardan başarı beri başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmaktadır.

Bolu- Kartalkaya ve Arkut

Bolu ilinde iki farklı bölgede kayak merkezi bulunmaktadır. Bunlar Kartalkaya ve Gerede Arkut Dağı kayak merkezleridir. Kartalkaya Kayak Merkezi, Bakanlar Kurulunca ilan edilen "Bolu - Koroğlu Dağı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" içinde yer alır.

Kars-Sarıkamış

Sarıkamış çevresi özellikle "Alp ve Kuzey Disiplini" kayak uygulamaları ile "kayak safari" ve "kızaklı geziler" için çok uygun ortam sunmakta, snowboard sporu ise kısmen yapılabilmektedir. Sarıkamış Kayak Merkezi slalom ve büyük slalom kayak yarışmalarını yapmaya elverişlidir. Kastamonu-İlgaz Kayak merkezinde 950 m, 1200 m, 660 m ve 1300-1400 m uzunluğunda dört adet kayak pisti bulunmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ne ait (1) adet çift oturaklı telesiyej tesisi çalışmaktadır. Üst istasyonu 1995 m, alt istasyonu 1850 m irtifadadır. Tesisin uzunluğu 693 m, kapasitesi ise 688 kişi/saattir. Ayrıca bir adet teleksi tesisi mevcuttur. Hat boyu 950 m, kapasitesi ise 800/1000 kişi saattir.

Isparta-Davraz Davraz Dağı, 2635 m zirve yüksekliği ile, Akdeniz Bölgesi'nin Göller Yöresi'nde, Eğirdir ve Kovada Gölleri arasında yükselen ve Isparta Ovası'nı kuşatan dağ kütlelerinden biridir. Davraz Dağı-Karlıyayla Kış Sporları Turizm Merkezi, Isparta il merkezinin 26 km güneydoğusunda bulunmaktadır.

Kocaeli -Kartepe Denizden 1600 metre yüksekte harika bir körfez manzarası bulunan Kartepe Kayak Merkezi'nde kış aylarının yanı sıra yaz aylarında da doğa yürüyüşü, piknik alanları ve çevresinde bulunan birçok etkinlik imkânı ve restoran işletmeleriyle tercih edilme sebebidir. Bu aylarda kar kalınlığı 60 ile 200 cm arasında değişmektedir.

Dağlar, Dağcılık ve Dağcılık Turizmi

Dağlar, artık bugün morfolojik birimin ötesinde; su kaynağıdır, ormandır, çiçektir, kardır, risktir, fırtınadır, güvendir, dağcılık ise; bir kültürdür, yaşam biçimidir, ekonomidir ve son yıllarda turizm ile anılan sınırları aşan paylaşım ve yönetişimi gerektiren araştırma alanıdır. Dağlık alanlar genellikle ormancılık, madencilik, yaylacılık, kısmen de tarım, yaban hayatını koruma, turizm ve rekreasyon amacıyla kullanılmaktadır. Dağlarla ilgili olarak yapılan araştırmalarda “dağlarda turizm yönetimi” ve “ekoturizm” konuları öne çıkan diğer konular arasındadır. Bu alanda yapılan çalışmalar, And Dağları ve Himalaya Dağları üzerinde yoğunlaşmıştır. 2002 yılı, Birleşmiş Milletler tarafından “Dünya Dağlar Yılı” ve ayrıca “Ekoturizm Yılı” olarak kabul edilmiş, birçok etkinlikle kutlanmıştır. İnsanoğlunun dağların doruklarında “spor olarak” tırmanmaya başlaması, dağcılık sporunun da başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Bu tarih ise eldeki mevcut belgelere göre 1786’dır ve Jacques Balmat ile Dr. Paccard’ın Avrupa’nın en yüksek noktası olan Alp Dağları üzerindeki Mont Blanc (4810 metre) zirvesine ulaşmayı başardıkları günün (8 Ağustos 1786) tarihiyle ilgilidir. Dinlenme ve sıhhatli olmak amacıyla yaz sezonlarında yer değiştirme isteğinde olan kişi veya kişiler, bu isteklerini kış sezonu sürecinde de devam ettirmeye çaba göstererek, sağlıklı bir yaşam olanaklarına sahip olmak için, farklı yüksekliklerdeki doğal bölgelere yönelme isteği duymuşlardır. Tatil amacıyla bu yer değiştirme süreci, zamanla doğayı araştırma, seyahatler, tırmanma ve kış sporları gibi sportif gaye için hareketliliği de kapsayan ve farklı kişi veya kişiler tarafından yapılan ve gelişmekte olan doğa turizmi ile doğadaki sportif etkinliklerin ilerlemesine olanak sunmuştur. Özetleyecek olursak dağlar; yükselti, uzanış doğrultusu, su, enerji, iklim, orman-flora-fauna, ekonomik yapı, yerleşme-nüfus, ulaşım, spor ve turizm ile ilişkili olduklarından, bu alanlardaki aktivitelerin organize edilmesi devamlı olarak artış gösteren öneme sahip olmuştur. Dünyadaki turizm kaynaklarından önemli bir yere sahip olan dağlık bölgelerde, turizm sürekli gelişen bir olgudur. Dağcılığa diğer turizm alanlarındaki gibi yüksek maliyet gerektiren yatırımlar yapılması gerekmemektedir. Dağ turizmindeki maliyetin az olmasının nedeni, dağın ve doğanın kendisinden olması veya değişimin yine kendisi tarafından olmasıdır. Turizm faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen altyapı için yapılan yatırımlar ile turistlerin ihtiyaçları karşılanırken; ev sahibi toplumun da yaşam kalitesinde de artış gözlenmektedir. Toplumların kültür ve eğitim açısından değişmesine ve gelişmesine veya turistlerin aynı biçimde değişimine ve gelişimine turizmin olumlu katkıları sunduğu bilinen bir gerçektir. Şayet dağlık ile ilgili turizm, planlı sürdürülebilir bir anlayışla yönetilmezse, bunun sonucunda doğal çevrenin olumsuz biçimde etkilenmesi ve doğal dengenin bozulması kaçınılmazdır.

Dağcılık ve Doğa (Sporları) Turizmi

Günümüzde turizmin kullandığı alanlar çok çeşitlilik göstermekte, klasik turizm (deniz-kum-güneş) anlayışı değişmekte, alternatif turizm faaliyetleri ve alanları öne çıkmaktadır. Kentlerden kırsal alanlara, kıyı bölgelerden yaylalara ve karın yoğun olduğu dağlara, arkeolojik sitlerden köy hayatına, göllerden akarsu alanlarına, kaplıca olan bölgelere, mağaralara, ormanlık alanlara, çöllere, kutsal bilinen yerlere ve adalara kadar bu çeşitlilik sürmektedir. Doğal ve kültürel özellikler esas alınarak gerçekleştirilen turizm faaliyetleri; genel olarak turizm faaliyetinin şekline (rafting, kuş gözleme, sörf), mevsime (kış, yaz turizmi), mekana (dağ turizmi, kırsal turizm, kent turizmi) ve amaca (tatil, eğlenme, termal, sağlık, inanç, kültür vb.) göre adlandırılabilir. Rekreasyona olanak veren doğal çevre, doğaya dayalı turizm çeşitliliğinin gelişimini beraberinde getirmektedir. Ulaşım imkânlarının artması, insanlara çevre sorunlarının önemli düzeyde yaşandığı büyük kentlerden ve sanayi bölgelerinden uzaklaşarak doğaya ve onun bir parçası olan dağlık, ormanlık alanlara ve yaylalara yönelmelerine yardım etmiştir. Bu, yaptığı bilimsel araştırmada doğa turizmi ile eko-turizmin tanımını benzer olarak ifade etmiş ve minimum düzeyde zarar görmemiş doğal kesimlerde gözlem araştırmaları, beğeni kazanan ve zevk veren yaban bitkileri ve hayvanların olduğu manzara ve kültürel bölgelere gezi olarak ifade etmiştir. Luzar ve arkadaşları da doğa turizmi ile eko turizmi benzer olduğunu ifade etmişlerdir. Doğa kökenli turizm; eko turizm, yeşil turizm, doğa turizmi, kırsal turizm olarak ifade etmekte ve doğanın yaban yaşamından etkilenen, doğayı seven, doğaya olumlu katkı sağlamak için araştırmalar yapan ayrıca kültürel etkiyi ve çeşitliliği de barındıran nispeten olumsuz etkilenmemiş bölgelere yapılan gezileri içermekte olan turizm türüdür. Doğa turizmi genel olarak, doğal ortamlara yapılan seyahatleri ifade etmektedir. Manzara bütünlüğü, topoğrafya, su, vejetasyon ve yaban yaşamı gibi doğal kaynakların kullanımı ile ilgili bütün turizm türlerini içermektedir. Doğa

temelli turizm, kırsal mekânlarda yapılan rekreasyonel ve macera türü spor aktivitelerini içinde bulundurmaktadır. Uluslararası turizm endüstrisi bünyesinde macera amaçlı turizm, hızlı gelişme gösteren bir alandır. Macera sporları, bu alanda önemli bir yer teşkil etmektedir. Macera sporları yapanlar sıra dışı ve heyecan verici aktiviteler yaşamak istemektedirler. Bu tür aktiviteler için doğal, etkileyici ve ilginç alanları tercih etmektedirler. Farklı deneyimler yaşayıp kişisel becerilerini keşfetmek ve geliştirmek isterler.

Doğa Sporları Turizminin Alt Dalları

Doğa turizmi alt dalları açısından çok farklılıklar göstermekte ve her bir alt dal yine bünyesinde farklı alt dalları da içermektedir. Örneğin; termal turizm, doğa turizminin ve sağlık turizminin de alt dalı olmaktadır. Benzer durum kuş gözlemciliğinde de görülmektedir, ekoturizmin ve doğa turizminin de alt dalı olarak yapılmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Merkezi tarafından kabul gören bilimsel bir çalışmada alt dallar belirlenmiştir. Belirlenen ve kabul gören bu alt dalları başlıklar altında açıklamaktadır: Dağ turizmi - yayla turizmi - mağara turizmi - trekking/doğa yürüyüşü - tarım ve çiftlik turizmi - kuş gözlemciliği (ornitoloji) - karayolu seyahati (overland tourism) - kano ve rafting turizmi - olağanüstü doğa olaylarını izleme - buharlı lokomotif turizmi - yaban hayatı (fauna) gözlemciliği - atlı doğa yürüyüşü - bisiklet turizmi - sualtı dalış turizmi.

Macera Sporları Turizmi

Macera Sporları Ekstrem sporlar olarak da bilinen macera sporları, günümüzde turizm pazarı içerisinde en hızlı büyüyen alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya çapında bazı büyük macera sporları tesisleri geliştirilmektedir. Bu, kitlesel pazara yeni deneyimler getirmek için sürekli yenilik yapan bir sektördür. Macera sporlarına yönelik turizm faaliyetlerinin diğer spor turizm faaliyetlerinden ayrılan bazı yönleri bulunmaktadır. Bu durum da bu konunun ayrıca ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Macera sporları ile ilgili genel kabul görmüş bir tanım bulunmamaktadır. Bu durumun başlıca nedenleri arasında, herhangi bir aktiviteyi ekstrem spor olarak değerlendirme noktasında kriterlerin çok fazla sayıda, belirsiz ve çelişkili oluşu yer almaktadır. Bunlardan hareketle macera sporlarının; katılımcının hız, yükseklik, derinlik gibi doğal ya da olağandışı durumlar karşısında fiziksel ve zihinsel zorluklara maruz kaldığı, ciddi düzeyde fiziksel zarar görme riski taşıyan ve bu noktada başarılı bir sonuç elde edebilmek için hızlı ve keskin bilişsel tepkileri ortaya koyması gereken, içsel ya da başkaları ile karşılaşma doğrultusunda rekabetçi yönü de olan faaliyetler olarak tanımlanması mümkündür.

Kar ve Kış Macera Sporları

Kar üzerinde ya da kış koşullarının sağlandığı ortamlarda yapılan macera sporları, kar ve kış sporları olarak nitelenmektedir. Bu sporlar aşağıdaki gibi sıralanabilir. Ekstrem kayak, pistin olmadığı dağlık arazilerde 45 ila 60 derece ya da %100 ila %170 eğimlerde yapılan kayak sporu olarak tanımlanabilir. Söz konusu sporun yapıldığı bölgelerde mekanik kayak tesisleri olabileceği gibi, helikopter, kar motoru gibi ulaşım araçlarıyla da kayak yapılacak yamaca ulaşılabilir. Sporun aşırı yüksek ve dik yamaçlarda yapılması nedeniyle normal kayakta önemsenmeyecek kadar küçük hataların ciddi yaralanmalarla, hatta ölümlerle sonuçlandığı görülmüştür. Kayak sporunun ekstrem biçimde yapılmasının ardından snowboard sporcularının da benzer bölgelerde snowboard yaptığı görülmeye başlamıştır. Uygulandığı bölgelerin coğrafi özellikleri ekstrem kayak alanlarına çok benzediği için pek çok destinasyonda iki sporun da yapıldığı görülmektedir. Tekerlekli Macera Sporları Tekerlekli macera sporlarını bisiklet, kayak ve paten gibi tekerlekli ekipmanlar ile yapılan macera sporları olarak tanımlamak mümkündür. Kullanılan ekipmanlar ile farklı varyasyonların olduğu görülmektedir. Dağ bisikleti, genel anlamda özel olarak tasarlanmış dağ bisikletlerinin kullanıldığı, yol ve düz zeminlerin dışında, genellikle engebeli arazide bisiklet sürme sporudur. Dağ bisikleti sporu genel olarak beş farklı kategoriye ayrılabilir:

- Kros (XC),
- Patika sürüşü,
- Enduro,
- Yokuş iniş,
- Serbest sürüş.

Bisiklet motorkros (BMX) Adını motosiklet ile yapılan motorkrosun bisikletli versiyonu olarak alan ve kısaltması BMX olan bisiklet motorkros, ilk olarak 1970'li yılların başında Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Sporun serbest stil BMX ve BMX yarışı olmak üzere iki disiplini vardır. Serbest stil BMX, doğal ya da insan yapımı parkurlardaki engebelerden bisiklet ile akrobatik hareketler ile geçiş esasına dayanmaktadır.

Kayak

Literatürde macera ya da aksiyon sporu olması noktasında fikir birliğinin oluşmadığı bir başka spor branşı da kaykaydır. Kaykay sporu, altında tekerleri bulunan bir tahta üzerinde ilerleme ve akrobatik hareketler yapma şeklinde tanımlanabilir. Tekerlekli paten Özel olarak tasarlanan ayakkabıların altına monte edilmiş tekerleklerin dönüşü ile hareket etmeyi sağlayan tekerlekli patenin ulaşım, egzersiz ve eğlence amaçlı kullanımının yanında macera sporu olarak da kullanımı mümkündür.

Dikey Macera Sporları

Dikey macera sporları doğal ya da yapay yüzeylere tırmanma ya da yüksek yerlerden geçişler ile ilgili çeşitli spor dalları olarak kategorize edilmektedir. Bu spor branşlarının başlıca olanları; buz tırmanışı, kaya tırmanışı ve ziplinedir. Buz tırmanışı Yüksek ve dik buz oluşumlarına tırmanma aktivitesine buz tırmanışı denilmektedir. Tırmanılan buz oluşumu, doğal veya yapay olabilir. Doğal buz oluşumları, alp buz ve su buz olmak üzere ikiye ayrılır.

Kaya tırmanışı

Tırmanma ipi veya koşum kullanılmaksızın 6 metreye kadar ya da tırmanma güvenliği alınarak 6 metreden daha yüksek kaya oluşumları ya da yapay tırmanma duvarlarına tırmanma eylemi kaya tırmanışı olarak tanımlanmaktadır.

Zipline

Zipline, yüksek bir yerden nispeten daha az yüksek bir yere boylu boyunca çekilmiş çelik bir hattan bireylerin yerçekimini kullanarak geçişi şeklinde tanımlanabilir.

Hava Macera Sporları

Herhangi bir hava taşıtı ile gökyüzüne ya da dağ gibi yüksek bir bölgeye çıkılarak çeşitli ekipmanların kullanımı ile uçuş, havada süzülme, kontrollü alçalma gibi eylemler yapmak hava macera sporları kategorisinde ele alınmaktadır. Bu üniteye ele alınacak olan hava macera sporları; paraşütle atlama, yamaç paraşütü ve delta kanat uçuşudur.

Paraşütle atlama

Paraşütle atlama; iniş esnasında hızın paraşütle kontrol edilmesini içeren, yüksek bir noktadan yerçekimi yardımıyla yere iniş yöntemidir. Kayıtlara geçen ilk atlayış, 1797 yılında Fransa'da gerçekleşmiştir. Geçmişte yaygın kullanımının askerî eğitimler ve orman itfaiyecilerinin yangın alanlarına ulaşması olduğu görülmektedir.

Yamaç paraşütü

Yamaç paraşütü, hava sporlarıyla ilgilenen birkaç kişi tarafından 1980'li yılların başlarında bulunan, serbest paraşütlerle yamaçlardan koşarak kalkmaya olanak sağlayan bir ekstrem spor türüdür. Delta kanat uçuşu kimi kaynaklarda yelken kanat uçuşu olarak da ifade edilen delta kanat uçuşu, yamaç paraşütü ve planör sporlarının bir karışımı olarak değerlendirilebilir. Genellikle alüminyum ya da kompozit malzemeden yapılmış bir iskeletin kumaş ile kaplanmasıyla yapılmış bir kanattan ve onun altına pilotun binmesi için asılı biçimde bağlanmış bir tutunma düzeneğinden oluşur.

Macera Sporlarında Turizm

Yukarıda türleri hakkında bilgi verilen macera sporlarının çoğunun yapılabileceği spesifik destinasyonlar bulunmaktadır. İnsanların bu destinasyonlara seyahat etmeleri, spor turizminin alt başlıklarından biri olan macera sporları turizmini doğurmaktadır.

Destinasyonlar

Fransızca kökenli destinasyon kelimesinin sözlük anlamı, varılacak olan yer şeklindedir. Destinasyon kavramı ise içinde turistler için cazip kabul edilecek farklı doğal çekicilikleri ve özellikleri barındıran yerler olarak tanımlanmaktadır.

Kar ve kış macera sporları

Ekstrem kayak sporunun yapıldığı kayak merkezleri aşağıdaki gibidir:

- Whistler Blackcomb – Kanada,
- Courchevel – Fransa,
- Zermatt – İsviçre,
- Vail Mountain – Amerika Birleşik Devletleri,
- Aspen Snowmass – Amerika Birleşik Devletleri. Ekstrem snowboard sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:
- Big Sky, Montana – Amerika Birleşik Devletleri,
- Kirkwood – Amerika Birleşik Devletleri,
- Livigno – İtalya,
- Mayrhofen – Avusturya,
- Avoriaz – Fransa.

Tekerlekli macera sporları

Dağ bisikleti sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Fransız Alpleri – Fransa, • Park City – Amerika Birleşik Devletleri,
- Mustang – Nepal, • Whistler – Kanada,
- Rotorua – Yeni Zelanda.

BMX sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Austin – Amerika Birleşik Devletleri,
- Barselona – İspanya,
- Paris – Fransa,
- Seul – Güney Kore.
- Milan – İtalya.

Kaykay ve tekerlekli paten sporunun yapıldığı parkurlara skatepark adı verilmektedir.

Dünyanın en çok tercih edilen skateparkları aşağıdaki gibidir:

- Skatehalle – Almanya,
- Hyeres Skatepark – Fransa,
- SMP Skatepark – Çin,
- Kona Skatepark – Amerika Birleşik Devletleri,
- The Black Pearl – Kayman Adaları.

Dikey macera sporları

Buz tırmanışı sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Rjukan – Norveç,
- Drakensberg – Güney Afrika,
- Fox ve Franz Josef Buzulları – Yeni Zelanda,
- Aosta Vadisi – İtalya,
- Frankenstein Uçurumu – Amerika Birleşik Devletleri.

Kaya tırmanışı sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Bishop – Amerika Birleşik Devletleri,
- Fontainebleau – Fransa, • Rocklands – Güney Afrika,
- Squamish – Kanada,
- Horse Pens – Amerika Birleşik Devletleri.

Zipline sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Cloud Forest – Kosta Rika,
- Alaska – Amerika Birleşik Devletleri,
- Waiheke Adası – Yeni Zelanda,
- Toro Verde – Porto Riko, • Val Thorens – Fransa.

Hava Macera Sporları

Paraşütle atlama sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Fox Buzulu – Yeni Zelanda,
- Interlaken – İsveç,
- Everest – Nepal,
- Pattaya – Tayland,
- North Wollongong Beach – Avustralya.

Yamaç paraşütü sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Interlaken – İsveç,
- Pokhara – Nepal,
- San Gil – Colombia,
- Ölüdeniz – Türkiye,
- Valle de Bravo – Meksika.

Delta kanat sporunun yapıldığı merkezler aşağıdaki gibidir:

- Kitty Hawk – Amerika Birleşik Devletleri
- Rio de Janeiro – Brezilya,
- Interlaken – İsveç,
- Fethiye – Türkiye,
- Kahului – Amerika Birleşik Devletleri.

Macera Turizmi

Ticaret Derneği (ATTA) Macera Turizmi Ticaret Derneği, dünya çapında macera turizmi endüstrisinin lider birliği konumunda olan kuruluştur 1990 yılında kurulan Adventure Travel Trade Association, macera turizmine yön veren liderlerinden oluşan en büyük küresel ağıdır.

Turizmin kökenleri incelendiğinde, günümüzdeki tatil turizmi anlayışından ziyade, bilinmeyi öğrenme, görülmeyi görme ve her şeyi keşfetme isteğiyle yapılan kültürel gezilere dayandığı görülmektedir. Kültürel turizm, genel anlamda yerli ve yabancı turistlerin ziyaret ettikleri bölgelerdeki tarihî ve bir millete ait değerleri görmesi, kültürel faaliyetlere katılması ve bu deneyimleri yaşaması olayıdır. Türkiye, coğrafi konumu ve binlerce yıllık medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması nedeniyle kültürel turizm potansiyeli açısından son derece zengin bir ülkedir. Ancak, bu zenginliğe rağmen Türkiye’de kültürel turizm istenilen seviyede gelişim gösterememiştir. Bunun temel nedenlerinden biri, turizm tanıtım ve pazarlama çalışmalarında ağırlıklı olarak “güneş, deniz, kum” üçlüsüne odaklanması ve kültürel değerlerin yeterince vurgulanmamasıdır. Bu durum, kültürel turizmin tatil turizminin gölgesinde kalmasına yol açmıştır.

Kültür turizminin en güçlü destekleyicilerinden biri, geleneksel sporlar kapsamında düzenlenen festivallerdir. Bu festivaller, sadece eğlence sunmakla kalmayıp, insanlar arasındaki dostluğu geliştirmekte, düzenleyen kültürlere olan merakı artırmakta ve ziyaretçileri bu bölgelerde gezmeye teşvik etmektedir. Şölenler, yeni kültürlere ve yaşam tarzlarına duyulan ilgiyi ateşleyerek, insanların farklı yerleri görmesini, tanımadıkları insanları tanınmasını ve bilmedikleri sporları deneyimlemesini sağlamaktadır. Kültürel turizm, bilinen tatil turizminin mevsimsel sorunlarına alternatif bir bakış açısı sunarak, daha aktif tatiller, sosyal etkinlikler, kısa süreli geziler ve iş seyahatlerine ek değer katan deneyimler sağlamaktadır. Kültürel turizmin faydaları arasında, sahip olunan kültürel değerlerin korunması, ülkeye önemli gelir sağlanması, müzeler, sanat galerileri ve tarihî alanların ziyaret edilmesiyle istihdam olanaklarının artırılması, konaklama işletmelerinin doluluk oranlarının yükseltilmesi, turizm hareketinin mevsimlere yayılması ve ülkenin uluslararası platformda tanınmasına katkı sunulması yer almaktadır.

Türk kültüründe geleneksel sporların ortaya çıkışı, büyük ölçüde savaşçı gücün etkisiyle şekillenmiştir. Bu sporlar, atla yapılan ve atsız yapılan sporlar olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Tarihsel olarak, bu sporlar toy (şenlik) ve yuğ (yas) günlerinde düzenlenmekteydi. Eski çağlarda devletlerarası savaşların beden gücüne dayandığı dönemlerde, bu sporlar savaşlara resmen bir hazırlık organizasyonu niteliğindedir. Günümüzde ise geleneksel spor organizasyonları, savaşlara hazırlık yapmaktan ziyade, milletlerin kültürel anlamda birlikteliğini geliştiren, milletlerarası buhranları hafifleten ve hatta milletleri birbirine yaklaştıran bir karakter kazanmıştır. Çin kaynakları, MÖ 200’lü yıllarda Türk çocuklarının küçük yaşlardan itibaren at binmeye, güreş tutmaya, ok atmaya ve avcılığa alıştırdığını belirtmektedir. Kırgız Türklerine ait “Manas” destanında dahi, yuğ törenlerinde geniş kapsamlı spor müsabakalarının düzenlendiği anlatılmaktadır. Türk kültüründe atın evcilleştirilme tarihi MÖ 2800’lü yıllara kadar uzanmakta olup, atlı sporlar her zaman büyük bir öneme sahip olmuştur.

Geleneksel Türk sporları arasında güreş, atlı cirit, atlı okçuluk ve atlı kızak gibi branşlar öne çıkmaktadır. Güreş sporu, Türk kültür tarihinde büyük bir yere sahiptir. Çin kaynaklarında MÖ 200’lü yıllarda dahi güreşin varlığına dair işaretler bulunmaktadır. Osmanlı Devleti döneminde Manisa, Edirne ve İstanbul gibi şehirlerde çok sayıda güreş tekkesi kurulmuştur. Günümüzde geleneksel Türk güreşleri; aba güreşi, karakucak güreşi, yağlı güreş ve şalvar güreşi olmak üzere dört farklı şekilde yapılmaktadır. Aba ve şalvar güreşleri Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu çatısı altında düzenlenmektedir. Aba güreşi özellikle Gaziantep, Kahramanmaraş ve Hatay’da yoğun olarak görülürken, karakucak güreşi Batı Anadolu hariç Türkiye’nin her yerinde, şalvar güreşi ise Kahramanmaraş, Kırgızistan ve Türkmenistan’da yaygındır. Yağlı güreş ise Orta ve Doğu Anadolu Bölgeleri hariç diğer bölgelerde yoğun ilgi görmektedir. Güreş oyunlarının davul ve zurna eşliğinde yapılması, Türk kültürüne özgü bir gelenektir. Edirne’de düzenlenen Kırkpınar Yağlı Güreş Festivalleri, güreşle ilgili en kapsamlı organizasyon olup, yaklaşık 2500 pehlivan ve binlerce seyirci katılımıyla Edirne’nin turizmine büyük katkı sağlamaktadır. Bu festivaller, yerli ve yabancı turistlerin katılımıyla şehirlerin tarihini, kültürünü, yemeklerini ve sosyal yaşantılarını öğrenmelerine olanak tanımaktadır.

Atlı cirit oyunu, İslamiyet’in kabulünden önce ve sonra Türkler tarafından oynanan, tarihi bin yıllara dayanan önemli bir ata sporudur. Türklerin savaşlarla dolu tarihinde atın vazgeçilmez bir yere sahip olması, atlı cirit oyununu bir tür savaşa hazırlık ve aynı zamanda bir eğlence ve ihtişam gösterisi haline getirmiştir. Selçuklular başta olmak üzere birçok Türk devletinde icra edilen atlı cirit, günümüzde Türkiye Geleneksel Spor Dalları Federasyonu çerçevesinde birçok ilde festival olarak

oyanmaktadır. Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Sivas, İstanbul, Uşak gibi illerde düzenlenen atlı cirrit şölenleri ve müsabakaları, hem sporcuları hem de seyircileri farklı illere çekerek bölge ve ülke turizminin canlanmasına katkıda bulunmaktadır. Özellikle İstanbul’da düzenlenen Etnospor Kültür Festivali, geniş kapsamlı yapısıyla uluslararası katılımcıları ağırlayarak kültürel etkileşimi ve turizm gelirlerini artırmaktadır.

Atlı okçuluk sporu, güreş ve atlı cirrit kadar önemli görülen bir diğer geleneksel spor dalıdır. MÖ 2800’ lü yıllarda yaşamış Oğuz Han’ın oğullarına “Boz Ok” ve “Üç Ok” gibi isimler vermesi, okçuluğun o dönemdeki önemini göstermektedir. Osmanlı Devleti döneminde kurulan “Kemankeş Tekkeleri” ve “Ok Meydanları” (bugünkü Nişantaşı gibi), Türk okçuluğunun üstün seviyesini ve yaşatılma çabasını ortaya koymaktadır. Atlı okçuluk, somut olmayan kültürel miraslarımızdan biri olarak turizm açısından incelenmesi ve geliştirilmesi gereken bir alandır. Bu sporun turistik bir ürün olarak sürdürülebilirliğinin artırılması, ülke turizmi için son derece gereklidir. Geleneksel atlı okçuluk, Türk toplumlarının benliğini yansıtan, “at” ve “okçuluk” gibi sembolleri birleştirerek tarihimizi ve kültürümüzü farklı milletlere aktaran bir araç niteliğindedir.

Atlı kızak yarışmaları, Geleneksel Spor Dalları Federasyonu’na bağlı kış sporlarımızdan biridir. Kış aylarında kar veya buz üzerinde yapılan bu spor, genellikle Erzurum, Kars, Ardahan, Kastamonu ve Bursa gibi illerde icra edilmektedir. Kars’taki Çıldır Gölü, özellikle kıyı kesimlerinin buz tutmasıyla atlı kızak sezonunun başladığı ve yerli/yabancı turistlerin büyük ilgi gösterdiği bir merkezdir. Çıldır Gölü üzerindeki atlı kızak festivalleri, bölgenin kış turizmini canlandırmakta ve daha geniş çaplı organizasyonlarla önemli bir turizm rotası haline gelme potansiyeli taşımaktadır.

Genel okçuluk da Türklerin tarih boyunca ok ve yay yapıcılığında usta olduğunu gösteren binlerce yıllık kültürel bir değerdir. Türk yayları çekildiğinde lale şeklinde bir görünüme sahip olup, okun çekildiği başparmağa “zihkir” adı verilen özel bir yüzük takılması, Türk okçuluğunu diğerlerinden ayıran temel bir özelliktir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde savaşlarda büyük öneme sahip olan okçuluk, savaş dışı zamanlarda da geniş kitlelerce bir spor olarak icra edilmiştir. “Nişan Taşları” ile rekor atışların belirlendiği, dernekler çatısı altında düzenli alıştırılmaların yapıldığı görülmektedir. Oklar malzemesine, gövdesinin biçimine, tüy takılmasına ve uç durumuna göre farklı kategorilere ayrılmaktadır. Günümüzde Türkiye Geleneksel Türk Okçuluk Federasyonu tarafından çeşitli yarışmalar düzenlenerek bu kadim spor yaşatılmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’nin zengin kültürel mirası içinde geleneksel sporlar, sadece birer fiziksel aktivite olmanın ötesinde, derin tarihî ve kültürel değerler taşımaktadır. Bu sporlar, festivaller ve organizasyonlar aracılığıyla kültürel turizmin önemli bir bileşeni haline gelmekte, ülkenin tanıtımına, ekonomik kalkınmasına ve uluslararası kültürel etkileşimine büyük katkılar sunmaktadır. Geleneksel sporların turistik ürün olarak daha fazla geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, Türkiye’nin turizm çeşitliliğini artırarak, “güneş, deniz, kum” odaklı algının ötesine geçmesine yardımcı olacaktır.

Spor ve Turizm Endüstrisindeki Gelişimler

Spor ve turizm, 20. yüzyılın ikinci yarısında büyük ölçüde paralel gelişim göstermiştir. Her ikisi de hızla küresel anlamda sosyal fenomenlere dönüştü ve küresel ekonomide güçlü oyuncular hâline geldiler (Higham, 2005). Bu süre zarfında spor; kuralların kodlanması, yarışmaların geliştirilmesi ve düzenlenmesi, oyuncu rollerinin uzmanlaşması, performansın ölçülmesi ve başarı kayıtlarının tutulması gibi gelişmelerle dönüştürüldü. Bunun nedenlerinden biri ise rekabetçi ve rekreasyonel spora erişimde artan eşitlik olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra spor, medya sunumunu geliştirmek ve ticari reklam gelirini yükseltmek için de çeşitli düzenlemelerden geçmiştir. Spora ilgi duyan bazı taraftar, seyirci, medya ve ürün pazarları, bireysel sporcuların veya takımların temsil konumları yarışmaların ötesine kadar gelişim göstermiştir.

Kültürel ve Algısal Yönler Çeşitli araştırmacı ve yazarların belirttiği gibi spor, kültürel bir formdur ve turizm de bu şekilde bilinmektedir. Standeven ve De Knop'un (1999) iddia ettiği gibi spor, kültürel bir fiziksel aktivite deneyimi; turizm ise kültürel bir mekân deneyimidir. Ancak, bu iki farklı kültürel deneyimi ayrı alanlar olarak tanımlamanın yanı sıra, insanların ihtiyaç duyduklarını düşündükleri kaynaklar yakın çevrelerinde hazır olmadığında ikisinin birleştirilmesi de söz konusu olmalıdır. Pek çok insan fiziksel aktivitelerini evlerine yakın bir yerde kolaylıkla yapabilirken, tercih edilen bir çevre olarak kabul edilebilecek bir ortama katılmak için genellikle başka bir yere seyahat etmeyi seçerler. Bunun nedeni, tesisin standardının başka bir yerde zorunlu olarak daha iyi olması değil, daha ziyade yerin ambiyansından kaynaklanmaktadır. İklim daha iyi olabilir, çevre daha az kirli, daha az kalabalık veya daha huzurlu ya da genel manzara olarak daha çekici olabilir. Bazı seyirciler için gürültülü bir kalabalığın parçası olmak, yeni deneyimler elde etmek, çeşitli animasyon etkinliklerine katılmak da cazibenin bir parçası olabilir.

Yaşam Motivasyonu ve Animasyon

Yaşam boyunca bireylerin davranışlarında temel fizyolojik ve sosyo-psikolojik isteklerine dayanan ihtiyaçlar ve motivasyonlar yatmaktadır. Gibson (2005) çalışmalarında Murray (1938), Maslow (1943) ve Berlyne' in (1960) bu ihtiyaçlara yönelik çalışmalar yaptıklarını araştırmıştır. Murray (1938), "İhtiyaç bir uyarıcıdır, bireyi belirli bir yöne iten veya belirli bir şekilde davranmaya iten bir güçtür." demektedir. Maslow (1943), insanların davranışlarının hem fizyolojik hem de sosyo-psikolojik ihtiyaçlar tarafından yönlendirildiğini öne sürmüştür; ancak ihtiyaçların etkinleştirilmesi ve karşılanması için daha yapılandırılmış bir hiyerarşik düzen oluşturmuştur. Bu hiyerarşik düzende en üstte ise "bireyin kendini gerçekleştirme" gerektiğini belirtmiştir. Bazı bireyler oldukça uyarıcı durumları tercih ederler ve yüksek uyarılma eşiklerine uyan animasyon etkinlikleri ararlarken; diğerleri, daha az uyarıcı bağlamları tercih edebilir ve optimal uyarılma seviyelerinin üzerinde olduğunu düşündükleri durumlardan kaçınılırlar. Iso-Ahola (1984), optimal uyarma seviyesinin, kararlılık ihtiyacı ile çeşitlilik ihtiyacı arasında bir denge olduğunu öne sürmüştür.

Animasyon ve Memnuniyet

Bir yerden başka bir yere sportif etkinlikleri gerçekleştirmek (aktif katılım) amacıyla veya sportif etkinlikleri izlemek (pasif katılım) amacıyla seyahat eden bireylere spor turistleri denilmektedir. Spor turistlerinin motivasyonlarını bir destinasyonun özellikleri ve tatil türü ile eşleştirme düşüncesi, turistlerin deneyimlerini ve memnuniyetlerini anlamada anahtar bir kavramdır. Yapılan birçok araştırma, turistlerin bir etkinliğe izleyici olarak katılma, aile veya arkadaş çevresi ile sosyalleşmek amacıyla etkinliklere ilgi duyduğunu ortaya çıkarmıştır. Bireylerin izleyici olarak katılım sağladığı sportif turizm etkinliklerinde desteklenen takımın kazanması veya kaybetmesine bağlı olarak gezi deneyimlerinin tatminlik durumu etkilenebilmektedir. Bu durumda gezi deneyiminin daha keyifli olması açısından yardımcı animasyon etkinlikleri oldukça etkili olabilmektedir. Yapılan araştırmalar sportif yarışmalara aktif veya pasif katılım sağlamak amacıyla yapılan seyahatlerde, konaklamalı olan etkinliklerin daha fazla tercih edildiğini göstermektedir (McGehee, 2003).

Katılım Sürekliliğinde Tesisler ve Animasyon

Spor turizminde destinasyon gelişiminin temel itici güçleri; şehir planlayıcıları, devlet kurumları, tesis sahipleri ve etkinlik organizatörleri olmuştur. Ayrıca günümüzde sporun gelişimiyle beraber aktif spor turistleri (amatör sporcular, profesyonel sporcular ve profesyonel spor kuruluşları dâhil) spor turizminin yükselen itici gücüne büyük ölçüde katkı sağlamaktadırlar. Geleneksel olarak belirli bir "oyun alanı" etrafında dönen spor kültürleri artık çeşitliliğe uğramıştır. Spor organizasyonları, "deplasman maçları,

şehir veya ülkeler arası spor organizasyonları" gibi planlamalar optimum performansa yardımcı olan bir ortam yaratma ve sosyo-ekonomik katkılar çerçevesinde oluşturmaya başlanmıştır.

Spor Turizminde Animasyonun Önemi

Animasyon etkinlikleri ve programları, hizmeti sunan işletmenin işleyişinden turistler arasındaki ilişkilere kadar her türlü sorunda hazırlayıcı, çözümleyici ve kaynaştırıcı bir rol oynamasının yanı sıra firmanın konuklarıyla ve kısmen üçüncü şahıslarla olan iletişimlerinde de sıcak bir ilişki kurulmasına yardımcı olur.

Fonksiyonel Açıdan Animasyon Hizmetleri

Animasyon; bir tatili ya da seyahati hoşla gider hâle getirmeye yarayan, turizm olayına hareket katan birçok etkinlik ile ilgilidir. Festivaller, konserler, turizm işletmelerinde yer alan sportif etkinlikler, müzikal veya akrobatik şovlar vb. (gündüz ve gece aktiviteleri) bu etkinliklerden bazılarıdır. Bu etkinliklerin turistlere, hizmet veren işletmelere ve turizm sektörüne yönelik fonksiyonları bulunmakla beraber, sosyal açıdan da birçok özelliğe sahiptir.

Animasyon Aktivitelerine Katılım Nedenleri

Animasyon hizmetlerine duyulan ihtiyaç, özellikle son yıllarda ürün farklılaşmasına gitmek isteyen işletmeler tarafından fark edilerek önemli bir hizmet aracı olmaya başlanmıştır. Profesyonel animasyon etkinliklerine yer veren işletmelerde kalanların konaklama sürelerinin, diğerlerine oranla daha fazla olduğu ve bu hizmetlerin konuklar açısından tercih sebebi olduğu artık görülmektedir. Turistlerin ziyaret ettikleri yerlerde alışılmadık dışında tarihî, toplumsal ve kültürel çevreler görmek, tanımak, eğlenmek, hoşgörü ve denetimsiz yaşamak, yabancılaşma duymamak, rahat yaşama koşulları, idari işlemlerde kolaylık gibi genel eğilimleri ve beklentileri olabilmektedir.

Animasyon Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Gelişen dünya ile birlikte eğlence kavramı da gün geçtikçe değişikliklere uğramaktadır. Önceleri kişiler, bir yaz tatilinde güneşlenmek, kış tatilinde kayak ve snowboard yapmak ile yetinebilirken artık etkin, fiziksel ve mental anlamda gelişim gösteren, ilginç gezileri ve eğlence hizmetlerini dâhil olduğu tatilleri tercih etmektedirler. Bütün animasyon etkinlikleri her yaştaki bireyler için programlanabilmektedir. Fakat kültürel, sağlık ve seyahat animasyonları çoğunlukla ileri yaştaki bireyler tarafından tercih edilmektedir. Sportif animasyon etkinliklerinin tercih edilmesinde ise genç yaştaki bireylerin daha fazla olduğu bilinmektedir.

TURİZM

Turizm, en basit anlamıyla bir seyahat ve konaklama etkinliğidir. Kelime anlamı olarak turizmin Latince dönme, hareket etme, dönüp dolaşma anlamına gelen “tournus” sözcüğünden geldiği düşünülmektedir. Fransızcada ise dönmek anlamına gelen “tourner” ve “tour” sözcükleri halen kullanım görmektedir. İnsanlık tarihinde turizm faaliyetlerine dair en eski izleri Akdeniz kültür havzası içerisinde Mısır’da görmek mümkündür. Bu izler Yeni Krallık Dönemi’nde (İÖ 1600-1200) Gize piramidi gibi anıtsal yapıları ziyaret edenler tarafından yapıların duvarlarına yazılmış yazılardır. Lokomotif sektör konumunda olan turizm sektörü, istihdama katkısıyla istihdam politikasına öncelik vermek isteyen hükümetler için ideal yatırım alanları arasındadır ve gelecek tahminlerinde turizmin dünya genelinde de istihdam oluşturmada ilk sırada gelen sektör konumunu alması düşünülmektedir. Turizm olayının öznesi insandır. Turizm olayına yön veren ve bu olayın odak noktasını oluşturan insan, turist sözcüğü ile tanımlanmaktadır. Turist; turizm faaliyetlerine katılan ve yön veren, sürekli yaşadığı yeri ticari kazanç dışı nedenlerle geçici olarak terk edip seyahat eden ve konaklayan, psikolojik tatmin arayan, sınırlı harcama gücü ve zamanı ile tüketimde bulunan kişidir.

SPOR TURİZMİ

Spor turizmi, son yıllarda artış gören önemli bir turizm çeşididir. Spor turizmi ise, kişilerin eğlence amaçlı devamlı yaşadıkları yerden ayrılarak spor faaliyetlerinin izlemek ya da bu faaliyetlere katılmak için seyahat etmeleri şeklinde tanımlanabilir. Spor turizmi, turizm alanının bir alt dalı olmasına karşın yapılan tanımlara bakıldığı zaman, katılımcılardan bir kısmının sportif ticari bir faaliyeti gerçekleştirme amacına sahip olması, gidilecek yerlerde geçirilecek asgari sürenin 24 saat gibi bir limit belirlenmemesi gibi yönler itibarıyla farklı bir özellik göstermektedir. Spor turizminde üç önemli faktör ön plana çıkmaktadır: Oyunlara aktif olarak katılmak, faaliyetlere katılanları desteklemek ve bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği mekanları ziyaret etmek. Buna göre spor turizmine yönelik faaliyetler de üç şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisi, aktif olarak faaliyetlere katılacak kişilere yönelik turizm faaliyetleri; ikincisi, doğrudan faaliyetlere katılmayıp seyirci olarak katılacak olanlara yönelik turizm faaliyetleri; üçüncüsü ise aktif sporcu olmayıp sportif faaliyetlerde bulunmak isteyenlere yönelik turizm faaliyetleridir.

Spor turizmi; su sporları (su raftingi, mağra turizmi, yelkenli, diving/ snorkelling, jet – boating, nehir - deniz kayağı, kano, surfing / nehir kızıağı, su kayağı, balık avlama, rüzgar sörfü, uçurtma sörfü, su altına dalış yapma), havaya bağlı sporlar (balonla seyahat, asılı kayma, kayma, jumping, paraşüt/yamaç paraşütü, paragliding / küçük uçak, helikopterli dolaşım, yapma uçağa yarıştırmak), karaya bağlı sporlar (cross country skiing, ski-tauring, snowboard, trekking/tramping, bungee jumping, dağ bisikleti / bisiklet, atla trekking, at binme, rop-jumping / obsailing rock climbing, karda rehberli yürüyüş, trekking, golf, spor karşılaşmaları, olimpiyat oyunları, otomobil yarışları, ralli – off – road oyunları, kalyonda gezme, mağara incalaması, uzaktan kumandalı yarış yaptırma) vb. birçok faaliyeti içermektedir.

DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE TURİZM

Turizm faaliyetleri ülkelerin en önemli gelir kaynaklarından biridir. Turizmde önemli gelirlere sahip ülkelerin coğrafi özellikleri, tarihsel geçmişleri, sosyolojik yapıları ve buna benzer birçok altyapılarını turizme sunarak turizmde önemli yer edinmişlerdir. Ülkelerin bu konuda çok fazla ön planda oldukları bilinmektedir. Bunlardan, turizmden elde edilen turistik gelir bakımından en önemlileri; Fransa, ABD, Çin Halk Cumhuriyeti, İspanya, İngiltere, İtalya, Türkiye, Almanya, Malezya ve Meksika’dır. Adı geçen ülkeler turizm alanında ciddi yatırımlar yaparak dış turizmin en yoğun kullanıldığı ülkelerin başında gelmektedir. Dünyada turizm noktasında en önemli ülkeler, turizm altyapı özelliğine sahiptir. Bu sayede her yıl milyonlarca insan bu ülkeleri ziyaret etmektedir. Turizm alanında öne çıkan ülkeler doğal altyapılarının yanında alternatif turizm alanları oluşturarak daha çok turistleri ülkelerini ziyaret etmelerini sağlamaktadır. Gelişmiş ülkelerde (ABD, Kanada) spor turizminin ülke ekonomisi içerisindeki payı %4-6 arasında değişmektedir. Türkiye; çeşitli kültürel varlıklar, sanatsal zenginlikler, doğal güzellikler, coğrafi farklılıklar, tarih ve medeniyet, çeşitli spor turizmi özellikleri ile dünyanın birçok ülkesine göre tarihî medeniyetlerin kesişim noktası olma özelliği taşımaktadır. Ayrıca Türkiye tüm turizm fırsatlarının yanı sıra, hem kış hem de yaz spor imkanlarının olduğu bir ülkedir. Bunun sebepleri arasında coğrafi ve jeopolitik konumu ön plana çıkmaktadır. Özellikle tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Türkiye’de geçmişten günümüze kadar gelen ve koruma altına alınan

tarihî ve kültürel değerler bulunmaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre, 1960-2010 yılları arasında turizm sektörünün Türkiye'nin en önemli büyüme aktörlerinden biri olduğu vurgulanmaktadır.

SPOR TURİZMİNİN SOSYO-KÜLTÜREL ETKİLERİ

Spor ve turizm ile ilgili, büyük ölçüde tanımlayıcı olmakla birlikte, spor turizminin ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel ve sağlık üzerindeki etkilerini özetleyen bazı makaleler vardır. 1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında bir dizi yazar, spor turizmi alanında politika, destinasyon, kalkınma, mevsimsellik, katılım modelleri, ekonomik etkiler ve seyircilerle ilgili daha ayrıntılı incelemeler gerçekleştirdi. Bu eserlerin varlığı, alana akademik ilgiyi gösterirken, içerikleri de açıkça spor turizmini çağdaş toplumda gerçek ve önemli bir fenomen olarak kurmaktadır. Uluslararası spor organizasyonlarının ülke tanıtımı üzerindeki etkileri 2002 Dünya Kupası'nda değerlendirilmiştir. 2002 Dünya Kupası'nı 190 ülkeden 6 milyon insanın televizyon aracılığı ile takip ettiği ve bunun da ev sahibi ülkenin tanıtımı açısından önemli olduğu ifade edilmiştir. Yapılan televizyon yayınları, organizasyonun düzenlendiği ülkenin turizm imajını da olumlu yönde etkileyebilmektedir. Bunun örneklerine bakıldığında, 1996 yılında düzenlenen Olimpiyat Oyunları'ndan sonra Atlanta diğer ülkeler tarafından Dünya Şehri olarak değer görmüştür. Uluslararası spor organizasyonlarından birisi olan Akdeniz Oyunları, Akdeniz ile kıyısı olan ülkelerin, dört yılda bir düzenledikleri spor yarışmalarıdır. Düzenlenen bu yarışmalar, Olimpiyat Oyunları'ndan sonraki en önemli spor yarışmalarıdır. Akdeniz ülkeleri arasında kültürel ve toplumsal olarak birliktelik sağlamak için gerçekleştirilmektedir. Bu özelliğinden dolayı sportif etkinlikler turizmin sosyo-kültürel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Yarışmanın yapıldığı bölge; alt yapı, üst yapı, tesisleşme, bölge imajı ve tanıtımı gibi konularda da yarışmalardan önemli bir pay almaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından Akdeniz Oyunları, Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupası, Basketbol Şampiyonası gibi uluslararası organizasyonlar büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde gerçekleştirilecek olan organizasyonların ülke açısından sosyo-kültürel katkıları yadsınamaz bir gerçektir. Ülkemizin, uluslararası organizasyonların düzenlenmesi hususunda daha çok sportif etkinliklere aday olması ve spor turizmindeki payını arttırarak sahip olduğu potansiyelleri açığa çıkartması gerekmektedir.

SPOR TURİZMİNİN DİĞER ETKİLERİ

Spor turizminin sosyo-kültürel etkilerini daha iyi analiz edebilmek için diğer farklı boyuttaki etkilerini de kısaca belirtmek gerekmektedir. Çünkü bir toplumda bir alanda meydana gelen değişim diğer alanı da etkilemektedir. Özellikle bir toplumun sosyo- kültürel açıdan turizm odaklı değişim olabilmesi için ekonomik, istihdam, ulaşım ve altyapı gibi alanlarda da birbiriyle ilişkili etkileşim sonucunda değişim kaçınılmazdır. Spor, birçok toplum tarafından seyirci ve katılımcı olarak gerçekleştirilen bir olgu ve toplumların sosyal ve ekonomik açıdan gelişmelerine olanak sağlamakta olan bir turizm türüdür. Çünkü spor turizmi ön planda olan ülkelerde, gerek spor kültürünün oluşmasında gerekse turistleri çekebilmek için farklı sportif etkinliklerin yapılabilmesi için spor tesislerinin artmasında önemli bir etkiye sahip olmaktadır.

Spor Turizminin Ekonomik Etkileri

Turizm; işsizlik sorunu var olan toplumlarda, kalkınma için iş yaratan imkân olarak görülmektedir. Turizm, kırsal alandaki yaşayan insanların gelirlerinin arttırılması, hayat koşullarının iyileştirilmesi alanında önemli süreklilik gösteren gelir kaynaklarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Spor Turizminin İstihdama Etkileri

Turizm sektörün ekonomik açıdan etkilerini gösteren kriterlerinden biri de, istihdama üzerindeki etkisidir. Hizmetler sektörü içinde yer alan turizm, insan merkezli bir sektördür ve bu sektör tüm toplumlarda işsizlik problemini azaltmak için olanak olarak değerlendirilmektedir. Turizm sektöründe mekanizasyon ve otomasyon imkânları sınırlı olmasından, sektörün meydana getirdiği istihdam yoğunluğu diğer sektörlere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çünkü turizm sektörü farklı sektörden girdi alıp ve girdi vermektedir. Bütünsel ele alındığında etkileme ve etkilenme gücü yüksek olmaktadır. Lokomotif sektör konumunda olan turizm, istihdama katkısıyla istihdam politikasına ağırlık vermek isteyen ülkelerde önemli yatırım alanları arasındadır ve gelecek tahminlerinde turizmin dünyada farklı ülkelerde istihdam imkânları sunmakta üst sıralardaki sektör olabileceği düşünülmektedir.

Spor Turizminin Çevreye Etkileri

Turizm sektörü, ülke veya bölge açısından iyi planlanıp kontrol edildiğinde hızla gelişebilecek potansiyele sahip bir sektördür. Bu sektörün hammadde ise, doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi zenginlik ve güzelliklerdir. Unutulmamalıdır ki, bir ülkede veya bölgede turizmin sürekliliği, sahip olunan hammaddenin sürekliliğine bağlıdır. Bir ülke veya bölgede turizmin gelişmesi, turizmin devamlılığının sağlanabilmesi açısından çevreye olan ilgiyi arttıracaktır.

ULUSLARARASI SPOR VE KÜRESELLEŞME

Spor, uygarlık tarihimizin neredeyse tamamında var olan bir olgudur. Tarihsel süreç içerisinde pek çok açıdan değişim yaşansa da sporun birleştirici yönü hep var olagelmıştır. Öncülüğünü Pierre de Coubertin'in yaptığı Modern Olimpiyatlar ile sporun birleştirici yönü daha da ön plana çıkmıştır. Günümüzde kısaca IOC olarak bilinen Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından organize edilen Yaz ve Kış Olimpiyatları ile kısaca FIFA olarak bilinen Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği tarafından organize edilen Futbol Dünya Kupası etkinlikleri, kelimenin tam anlamıyla tüm dünyayı kucaklamaktadır. Bu organizasyonların yapılması sporun ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda küreselleşmesine vesile olmuştur.

ULUSLARARASI SPOR

İki ya da daha fazla ulusun katılımını içeren her türlü sportif etkinlik uluslararası spor kapsamında ele alınmaktadır. Günümüzde en tanınmış uluslararası spor etkinlikleri, Olimpiyat Oyunları ve Futbol Dünya Kupası'dır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) Uluslararası Olimpiyat Komitesi, merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde olan bir sivil toplum kuruluşudur. Uluslararası anlayışı spor rekabeti yoluyla geliştirmeye amaçlayan Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Pierre de Coubertin tarafından 1894 yılında kurulmuştur. IOC, her dört yılda bir yaz ve kış aylarında düzenlenen modern Olimpiyat Oyunları ve Gençlik Olimpiyat Oyunları'nı (YOG) düzenler. IOC'nin ülkemizde bulunan alt komitesi, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'dir (TMOK). Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 1908 yılında Selim Sırrı TARCAN öncülüğünde kurulmuştur. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin ilk başkanı, Ahmet İhsan Tokgöz'dür. Günümüzde ise Uğur Erdener, hem Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin hem de Uluslararası Olimpiyat Komitesi Sağlık ve Bilim Komisyonu başkanlığını yürütmektedir. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği olan FIFA, 1904 yılında Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre'nin ulusal futbol federasyonları arasındaki uluslararası rekabeti denetlemek amacı ile kurulmuştur. Günümüz itibarıyla 211 üye federasyona sahip olan FIFA, dünya çapında her kıtada temsil edilmekte olan en geniş çaplı tekil branşlı uluslararası spor birliğidir. Merkezi, İsviçre'nin Zürih kentindedir. Bununla birlikte yönetim yapısı bakımından FIFA ile ulusal federasyonlar arasında 6 adet konfederasyon bulunmaktadır. Yaz Olimpiyat Oyunları Yaz Olimpiyat Oyunları, çok branşlı olan ve her dört yılda bir kez düzenlenen dünyanın en büyük spor organizasyonudur. Yaz Olimpiyat Oyunları, ilk olarak 1896 yılında Yunanistan'ın başkenti Atina'da düzenlenmiştir. Kış olimpiyat Oyunları Kış Olimpiyat Oyunları, kış sporlarını barındıran ve her dört yılda bir kez düzenlenen geniş çaplı katılımın söz konusu olduğu büyük spor organizasyonlarıdır. FIFA Dünya Kupası FIFA Dünya Kupası, uluslararası alanda futboldan sorumlu en üst düzey yönetim organı olan Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) üyesi ülkelerin erkek millî takımlarının katılabildiği uluslararası futbol turnuvasıdır. 1930'daki ilk turnuvadan beri, II. Dünya Savaşı sebebiyle gerçekleştirilemeyen 1942 ve 1946 yılları dışında her dört yılda bir düzenlenmektedir.

SPORDA KÜRESELLEŞME

Sporda küreselleşme kavramının temelinde uluslararası çapta düzenlenen spor etkinliklerinin, bir başka deyişle 'uluslararası spor'un çok büyük etkisi bulunmaktadır. Uluslararası spor kavramının gelişmesinde de ulusal spor birliklerinin, yani spor federasyonlarının uluslararası çapta birleşerek uluslararası spor birliklerini kurmasının etkisi yadsınamaz.

Sporda Küreselleşmenin Ekonomik Etkileri

Sporda küreselleşmenin ekonomik etkileri, düzenlenen spor organizasyonlarının ev sahibi ülkelere ekonomik kazanımları ve spor branşlarının yaygınlaşmasından kaynaklanan spor endüstrisi olmak üzere iki ayrı açıdan ele alınabilir. Düzenlenen uluslararası çaptaki büyük spor organizasyonlarının ev sahibi ülkelere ekonomik katkıları, kısa ve uzun vadeli olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası çaptaki büyük spor organizasyonlarından kısa vadede elde edilen ekonomik kazanımlar, aktif seyirci gelirleri ve yayın hakkı gelirleridir. Uluslararası çaptaki büyük spor organizasyonlardan uzun vadede elde edilen ekonomik kazanımlar; başka organizasyonların gerçekleştirilmesi, ülkenin tanıtımı ve turizm potansiyelinin geliştirilmesi şeklinde değerlendirilebilir. Spor endüstrisi; spor odaklı herhangi bir faaliyet, deneyim veya ticari girişimin üretilmesi, kolaylaştırılması, teşvik edilmesi veya organize edilmesine insanların, faaliyetlerin, işletmelerin ve kuruluşların dahil olduğu bir sektördür.

Spor endüstrisinin ana gelir kalemleri olan alt sektörler;

- Profesyonel sporların yayın hakları gelirleri,

- Spor giyim ürünleri,
- Spor bahisleri,
- Aktif seyirci bilet vs. gelirleri,
- Sporcu gıda ürünleri,
- Sporla ilişkili hatıra ürünleri ve lisanslı ürünlerden elde edilen gelirler,
- Spor temalı pazarlama ürünleridir.

Sporda Küreselleşmenin Sosyal Etkileri

Spor, sosyal açıdan küresel bir fenomendir. Sanayileşme, sermayenin sürekli büyümesi, teknolojik gelişmeler sayesinde insanların süre bazında daha az çalışması ile boş zamanlarındaki artış ve medyanın gelişimi sporun sosyolojik boyutunun güçlenmesine yardımcı olan etmenlerin başında gelmektedir. Sporun sosyal açıdan birleştirici gücü yadsınamaz bir gerçektir. Spor; din, dil, ırk, mezhep gibi ayrımlardan münezzeh olarak insanları kucaklayan bir olgudur. Bir futbol maçının tribünlerindeki seyirciler arasında çok düşük gelirli insanlar ile çok zengin insanlar, eğitim düzeyi çok düşük insanlar ile çok eğitilmiş insanlar, çok genç yaşta insanlar ile yaşlı insanlar aynı alanı paylaşarak aynı tezahüratları yaparlar.

Sporda Küreselleşmenin Siyasal Etkileri

Spor, herhangi bir siyasal ideolojiyle ilişkili olmamakla birlikte siyasal anlamda dünya barışını savunmaktadır. Modern Olimpiyat Oyunları'nın temelini oluşturan olimpizm felsefesi; din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapmaksızın tüm dünyadaki insanları kucaklarken ön plana dünya barışını koymuştur.